

OKVIR UPRAVLJANJA ŽIVOTNOM SREDINOM I SOCIJALNIM PITANJIMA

OMOGUĆAVANJE DIGITALNOG UPRAVLJANJA U SRBIJI
(P164824)

DECEMBAR 2018.

SADRŽAJ

SAŽETAK	4
1 OPIS PROJEKTA.....	5
1. Uvod i kontekst	5
2. Ciljevi i rezultati Projekta.....	6
3. Koncept i komponente Projekta.....	7
4. Opis vrsta aktivnosti koje se mogu financirati u okviru EDGE projekata.....	10
5. Isključenja.....	10
6. Ciljevi Okvira upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima.....	11
2 PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR	13
3 POLITIKA SVETSKE BANKE O ZAŠTITI.....	20
4 SOCIJALNI RIZIK, MERE UBLAŽAVANJA I POLNI ASPEKT	23
5 PROCENA ŽIVOTNE SREDINE/ PROCENA (Screening), PRIKAZ I ODOBRENJE	24
6 SOCIJALNI PRIKAZ, KRITERIJUMI I PROCENA (SCREENING).....	26
7 MEHANIZAM ZA REŠAVANJE ŽALBI.....	28
8 PODACI O ŽIVOTNOJ SREDINI I SOCIJALNIM PITANJIMA zemlje	31
9 MOGUĆI UTICAJI NA ŽIVOTNU SREDINU I SOCIJALNI UTICAJI I MERE UBLAŽAVANJA	34
10 ORGANIZACIJA KOORDINACIJE I IMPLEMENTACIJE	38
ANEKS 1: Procedura za procenu (Screening) životne sredine i socijalna pitanja pod projektom	39
ANEKS 2: LISTE PROVERA (CHECK LISTS) ZA PROCENU (SCREENING) ŽIVOTNE SREDINE I SOCIJALNA PITANJA	40
ANEKS 3: UZORAK ZA FORMAT PLANA UPRAVLJANJA ŽIVOTNOM SREDINOM I SOCIJALNIM PITANJIMA...	46
ANEKS 4: GENERIČKI PLAN UPRAVLJANJA ŽIVOTNOM SREDINOM I SOCIJALNIM PITANJIMA ZA IZGRADNJU OBJEKATA MALOG OPSEGA (KORISTIĆE SE ZA CENTAR ZA POVRAĆAJ PODATAKA)	48
ANEKS 5: PRIMER SMERNICA ZA ŽIVOTNU SREDINU ZA IZVOĐAČE GRAĐEVINSKIH RADOVA	55
ANEKS 6: OBRAZAC ZA PRIJAVU ŽALBE	61
ANEKS 7: IZVEŠTAJ O JAVNIM RASPRAVAMA O ESMF-U.....	62
ANEKS 8: PLAN UKLJUČENJA ZAJEDNICE	63

Skraćenice i prevod

Skraćenica	Pun naziv na engleskom jeziku	Pun naziv na sprskom jeziku
CGD	Central Grievance Desk	Centralni odsek za žalbe
DoEIA	Department of Environmental Impact Assessment	Sektor za procenu uticaja na životnu sredinu
DRC	Data Recovery Centre	Centar za povraćaj podataka
EDGE	Enabling Digital Governance in Serbia Project	Omogućavanje digitalnog upravljanja u Srbiji
EIA	Environmental Impact Assessment	Procena uticaja na životnu sredinu
EMP	Environmental Mitigation Plan	Plan mitigacionih mera
ESMP	Environmental and Social Management Plan	Plan upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima
ESMF	Environmental and Social Management Framework	Okvir upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima
ICTs	Information and Communication Technologies	Informacione i komunikacione tehnologije
LEP	Law on Environmental Protection	Zakon o zaštiti životne sredine
LOEIA	Law on Environmental Impact Assessment	Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu
RPF	Resettlement Policy Framework	Okvir politike raseljavanja
PMU	Project Management Unit	Jedinica za implementaciju projekta
PDO	Project Development Objective	Cilj razvoja projekta
OITeG	The Office for Information Technologies and Electronic Government	Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu
WB	World Bank	Svetska banka

SAŽETAK

Svetska banka razmatra podršku Vladi Republike Srbije koja ulaže velike napore u oblasti digitalizacije, posebno digitalizacije javne uprave. Cilj je da Srbija uspostavi sistem kao ekonomičan, transparentan i efikasan, a sredstva za postizanje ovog cilja su moderna i pristupačna za sve elektronske administracije.

Stoga, predloženi projekat je osmišljen tako da podrži Vladu Srbije u poboljšanju pristupa, kvaliteta i efikasnosti odabranih administrativnih usluga e-uprave kroz tri odvojene ali međusobno povezane komponente: (1) Osnove za pružanje digitalnih usluga, (2) Transformisanje usluga za građane i preduzeća i (3) Upravljanje promenama i jačanje institucija.

Svetska banka je spremna da proceni Projekat za omogućavanje digitalnog upravljanja u Srbiji i da obezbedi kredit u iznosu od 50 miliona dolara. Vodeća agencija za implementaciju je Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu (OITeG).

Ovaj ESMF dokument predstavlja Okvir za upravljanje životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMF) za EDGE projekat kako bi se osiguralo da se predloženo finansiranje sprovodi u skladu sa operativnim smernicama Svetske banke, sigurnosnim merama i lokalnim zakonodavstvom vezanim za zaštitu životne sredine.

Glavna svrha ovog EMSF dokumenta je da služi kao sredstvo za identifikovanje mogućih ključnih ekoloških i socijalnih uticaja koji će biti rezultat Projekta i predlaganje mera za ublažavanje mogućih uticaja. On daje smernice u odabiru, pripremi i sprovođenju Projekta kako bi se izbegli, minimizirali ili ublažili ekološki i socijalni rizici i uticaji, te poboljšali ekološki i socijalni rezultati projekta. ESMF takođe obezbeđuje uslove za usaglašavanje sa budućim projektnim lokacijama koje bi zadovoljili i zahtevi zakona Republike Srbije i Svetske banke. Jednostavne smernice/postupci korak po korak pružaju se onima koji su odgovorni za procenu održivosti potkomponenti kako bi se osiguralo da potkomponente dobiju potrebnu pažnju sa ekološke i socijalne tačke gledišta. Ove procedure su u skladu sa politikama zaštite životne sredine i propisima Vlade Republike Srbije i Svetskom bankom (SB) Sigurnosnom politikom o proceni životne sredine OP/BP 4.01. i OP 4.12 o Eksproprijaciji zemljišta i preseljenju.

Prema politici Svetske banke, projektu je dodeljena kategorija B po uticaju na životnu sredinu, što znači da od implementacije projektnih aktivnosti nije predviđen značajan uticaj na životnu sredinu.

Fizičke komponente EDGE projekta će biti ograničene na uspostavljanje Platforme za interoperabilnost i Vladin meta registar, kao i na finansiranje novog softvera i digitalne opreme. Oni će biti instalirani ili uspostavljeni u postojećoj vladinoj/javnoj infrastrukturi, te stoga neće biti izgrađeni novi objekti za njihov smeštaj. Međutim, oprema će biti obezbeđena za novi Nacionalni centar za povraćaj podataka (DRC), koji će biti izgrađen paralelno sa ovim Projektom, koristeći druge izvore finansiranja.

Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu biće agencija odgovorna za implementaciju ESMF.

1 OPIS PROJEKTA¹

1. Uvod i kontekst

A. Državni kontekst

Republika Srbija je zemlja sa višim srednjim dohotkom sa bruto nacionalnim dohotkom (BND) po glavi stanovnika od 5.820 USD i populacijom od 7.1 miliona u 2016. godini.

Preduzeća u državnom vlasništvu (DP) i dalje dominiraju u mnogim sektorima ekonomije, dok subvencije, visoki nivoi zaposlenosti u javnom sektoru, neefikasno upravljanje ljudskim resursima i slabosti u upravljanju javnim finansijama doprinose fiskalnim izazovima Srbije.

Srbija preduzima sveobuhvatan proces izmena zakonodavstva usmerenog na domaće reforme i usklađivanje svojih zakona sa zakonodavstvom Evropske unije. Izgledi za pristupanje EU pružili su zamah reformama u srpskom javnom sektoru. U novembru 2007. godine, Srbija je pokrenula Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SAA) sa Evropskom unijom. U 2012. godini dobila je status kandidata za EU. Od formalnog početka pregovora o pristupanju 2014. godine, napredak je u velikoj meri evoluirao nakon predviđene putanje. Od jula 2017, Srbija je otvorila 10 od 35 poglavlja pravnih tekovina EU.

Put ka pristupanju EU dao je snažnu motivaciju za unapređenje transformacije javnog sektora u Srbiji. Kao deo transformacije srpskog javnog sektora u moderniju, efikasniju i upravu zasnovanu na građanima, Vlada je uvela mere usmerene ka performansama i prihvata upotrebu informacionih i komunikacionih tehnologija (ICT) u pružanju javnog sektora. Najnovija procena EU o Srbiji je navela da stvaranje administracije orijentisane ka korisniku ostaje ključni prioritet vlade.

B. Sektorski i institucionalni kontekst

Vlada Republike Srbije ulaže velike napore u oblasti digitalizacije, posebno digitalizacije javne uprave. Cilj je da Srbija uspostavi sistem kao ekonomski, transparentan i efikasan, a način za postizanje ovog cilja je moderan i pristupačan za sve elektronske administracije.

Međutim, do sada je pristup uslugama e-uprave bio ograničen što predstavlja dodatne izazove za postizanje inkluzivnog rasta u zemlji. Srbija je rangirana kao 39. od 193 zemlje u Indeksu razvoja e-uprave UN-a iz 2016. koji odražava kako zemlja koristi informacione tehnologije za promovisanje pristupa i uključivanja svojih ljudi. Ostale zemlje u regionu, kao što su Hrvatska, Slovenija i Estonija, rangirane su na 37, 21, odnosno 13. Štaviše, čak i kada postoji pristup e-uslugama, kvalitet je loš u smislu pouzdanosti, konzistentnosti i pažnje prema standardima usluga. Konačno, zbog toga što su mnogi registri i baze podataka veoma fragmentirani, e-usluge postaju veoma neefikasne, namećući dodatno opterećenje u smislu vremena i troškova građanima i preduzećima kada se angažuju sa Vladom.

Glavni izazovi relevantni za trenutni sektorski i institucionalni kontekst su sledeća:

1. Vlada Srbije se trudi da postane konkurentnija i da pruži javne usluge sa većom odgovornošću, transparentnošću i odgovornošću na potrebe građana i preduzeća.

¹ Izvor: The World Bank Project Concept Note for Enabling Digital Governance in Serbia (P164824)

2. Srbija potvrđuje mogućnosti koje će ulaganje u e-upravu dovesti do otvaranja novih radnih mesta i podsticanja rasta, posebno za mlade.
3. Međutim, Srbija bi mogla imati koristi od povećanog i pouzdanijeg pristupa, kvalitetnijeg i efikasnijeg e-servisa.
4. Nedostatak odgovarajućeg regulatornog okruženja ograničava vladine inicijative za širenje ICT-a i digitalizaciju javnih usluga.
5. Napori da se unaprede strategije ICT-a i e-uprave su fragmentisani, nekoordinisani i samo delimično finansirani.
6. Postoji nekoliko prepreka za pristup, kao i ograničen kvalitet i efikasnost pružanja e-usluga.
7. Postojeće e-usluge su rezultat sektorskih inicijativa, a ne deo koherentne i koordinirane strategije reforme.
8. Građanima i javnim radnicima nedostaju potrebne digitalne veštine za pristup, korišćenje i korišćenje e-usluga, kao i za njihovo pružanje.
9. Institucionalna struktura Srbije je kompleksna i fragmentisana.
10. Politička i regulatorna vlast u pitanjima digitalizacije i e-uprave ostala su unutar dva sektorska ministarstva.
11. Međunarodno iskustvo pokazuje da se obaveza Vlade mora dopuniti aktivnostima upravljanja promenama koje su osmišljene kako bi se uspostavile održive i čvrste osnove e-uprave.
12. Projekat će se nadograditi na međunarodno iskustvo u sprovođenju sličnih reformi.

C. Izvršne agencije

Vodeća agencija za implementaciju je Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu (OITeG). Njegova organizaciona struktura osigurava da institucija ima potrebne strukture i kapacitete za upravljanje projektom. U pogledu organizacione strukture postoji 5 sektora (razvoj informacionih tehnologija i elektronske uprave; informaciono-komunikaciona infrastruktura; standardizacija i sertifikacija; informaciona bezbednost; pravni, kadrovski, finansijski i administrativni poslovi) i 7 odeljenja. Kancelarija ima dovoljno kapaciteta za koordinaciju sa drugim odgovornim vladinim institucijama koje treba da budu uključene u projektne aktivnosti, iako su potrebne dodatne mere za izgradnju kapaciteta. Ove mere će biti obezbeđene u okviru Projekta.

2. Ciljevi i rezultati Projekta

Predloženi cilj razvojnog projekta (Proposed Project Development Objective - PDO) je poboljšanje pristupa, kvaliteta i efikasnosti odabranih administrativnih usluga e-Uprave.

Prva faza projekta je usredsređena na ključne olakšice e-Uprave koje će osloboditi potencijalne dobiti za građane i poslovne subjekte, kao i za vladu. Uspostavljanje platforme interoperabilnosti i meta registra omogućilo bi vladi da integriše svoje baze podataka, omogućavajući razmenu podataka, upotrebu i ponovnu upotrebu. To će zauzvrat koristiti građanima i preduzećima jer se od njih neće tražiti da pruže informacije ili ključna dokumenta ako su već pohranjeni u drugom entitetu javnog sektora (takozvani „načelo samo jednom“). To može doneti značajne uštede korisnicima i pružateljima usluga: uštedu vremena (nema potrebe za više dolazaka, ako se usluge mogu pružati putem one-stop shop-a, online ili offline), i uštede troškova (administrativni troškovi isporuke e-usluga je niža od iste usluge isporučene na papiru / lično).

Re-inženjeringom usluga, vreme i troškovi za dobijanje usluga će se smanjiti kroz: (i) smanjenje potrebne dokumentacije (podaci se mogu odmah preneti iz relevantnog registra); (ii) smanjenje odobrenja i pojednostavljenje back-office procesa (korišćenje IT-a, automatizacija nekih procesa i izgradnja eksternih veza sa e-platnim uslugama, između ostalog); i (iii) ograničavanje broja poseta pružateljima usluga, čime se smanjuje vreme i troškovi putovanja.

Dugoročno, projekat će doprineti ukupnom poboljšanju efikasnosti vlade, kao i investicionoj klimi, i potencijalno doprineti većim investicijama i stvaranju novih radnih mesta u zemlji. Migracija na e-usluge ima potencijal da u velikoj meri skрати vreme za obradu i dobijanje administrativnih usluga, povećavajući efikasnost i transparentnost. Dalje, e-usluge mogu eliminisati interakciju između lica i smanjiti sitnu korupciju i neformalna plaćanja.

Uspešnost predloženog cilja razvojnog projekta će se meriti sa sledećim indikatorima ishoda:

- a. **Pristup e-uslugama:** Broj građana i preduzeća koji su pristupili ciljanim e-uslugama, raščlanjeni po polu i veličini posla.
- b. **Kvalitet:** Nivo zadovoljstva korisnika odabranim pruženim e-uslugama, razvrstanih po polu i veličini preduzeća.
- c. **Efikasnost:** Vreme (dani) koje je potrebno građanima, preduzećima i upravi da dobiju odabrane usluge koje su reorganizovane u okviru projekta.

3. Koncept i komponente Projekta

A. Koncept

Predloženi projekat ima za cilj da podrži Vladu Srbije u poboljšanju pristupa, kvaliteta i efikasnosti odabranih administrativnih usluga e-uprave kroz tri odvojene, ali međusobno povezane komponente.

Projekat predlaže holistički, ali fazni pristup koji se fokusira na osiguravanje uspostavljanja međusektorskih osnova za napredak e-uprave, pre ulaganja u značajnu tehničku pomoć kako bi se unapredila agenda e-uprave. Nakon postavljanja osnova, projekat se fokusira na aktivnosti digitalizacije odabranih ključnih usluga kako bi ih transformisao u e-usluge, a istovremeno izgradio kapacitet u Vladi za sprovođenje reforme i uticao na korisnike da usvoje nove e-usluge koje će im se pružati.

Projekat će podržati uspostavljanje okosnice za integrisanu, dobro koordiniranu i efikasnu isporuku usluga e-uprave. To će biti urađeno na tri fronta: (i) razvoj osposobljenih temelja (propisi, infrastruktura, platforme za interoperabilnost i upravljanje podacima); (ii) digitalizacija odabranih usluga koje pružaju brze pobjede, odabrane na osnovu kriterija, uključujući: građansku i poslovnu potražnju, uštedu vremena / novca, percepciju korupcije i lakoću implementacije, između ostalog; i (iii) upravljanje promenama i izgradnja kapaciteta za sprovođenje reformi.

B. Komponente

Komponenta 1. Foundations for Digital Service Delivery

Cilj ove komponente je uspostavljanje neophodnih osnova za podršku korišćenja ICT-a pri pružanju javnih usluga građanima i preduzećima, uključujući, između ostalog, propise, standarde i digitalnu infrastrukturu. Komponenta 1 uključuje šest potkomponenti:

Potkomponenta 1.1 Zakonodavna osnova. Aktivnosti u okviru ove potkomponente uključuju: (i) utvrđivanje pravnih praznina i preklapajućih odredaba u regulatornom okviru agende e-uprave u Srbiji u skladu sa zahtevima za pristupanje EU; (ii) konsolidaciju mehanizama institucionalne koordinacije; (iii) unapređenje usklađenosti sa opštom uredbom EU o zaštiti podataka, kao i donošenje propisa o privatnosti i sigurnosti u skladu sa najboljim praksama.

Potkomponenta 1.2 Platforma za interoperabilnost. Projekat će pomoći u stvaranju platforme za interoperabilnost kao integriranog alata kroz koji će se odvijati razmena podataka između vladinih tela.

Potkomponenta 1.3 Razvoj vladinog meta-registra. Ova potkomponenta će podržati neophodne procene ključnih registara, aktivnosti nadogradnje i usklađivanja koje su potrebne za podršku interoperabilnosti više registara putem jednog Meta registra (npr. registar adresa, registar građana, katastar i poslovni registar).

Potkomponenta 1.4 Upravljanje dokumentima. Aktivnosti u okviru ove potkomponente će uključivati: (i) uspostavljanje metodologija, procedura i smernica za prikupljanje, čuvanje, upravljanje i korišćenje podataka; i (ii) podršku za digitalizaciju podataka ključnih registara.

Potkomponenta 1.5 Implementacija G-Cloud i Data Disaster Recovery centra. Aktivnosti u okviru ove potkomponente obuhvataju: (i) obezbeđivanje opreme za funkcionisanje Data Disaster Recovery centra; (ii) procenu izvodljivosti i procenu troškova sistema za skladištenje podataka (procena pripravnosti cloud-a); i (iii) podrška za implementaciju G-Cloud-a.

Potkomponenta 1.6 Jačanje sajber bezbednosti i zaštite podataka. Aktivnosti u okviru ove potkomponente uključuju: (i) analizu postojećeg regulatornog okvira za sajber sigurnost i zaštitu podataka sa preporukama za poboljšanje; (ii) podrška u pripremi podzakonskih akata i drugih propisa potrebnih za punu implementaciju GDPR; (iii) osmišljavanje i sprovođenje programa obuke za sajber bezbednost i zaštitu podataka.

Potkomponenta 1.5 Komponente 1 ovog Projekta je ona koja bi mogla imati potencijalno štetne uticaje na životnu sredinu, s obzirom da će biti obezbeđena oprema za novi Nacionalni centar za povraćaj podataka, koji će biti izgrađen paralelno sa ovim Projektom. Ako se ne mogu izbeći negativni uticaji na životnu sredinu i društvo, mere ublažavanja, kao što je predstavljeno u ovom dokumentu, i RPF treba primeniti i pratiti tokom planiranja i implementacije Projekta. Projekat je uspostavio RPF koji pruža mere za ublažavanje intervencija koje izazivaju OP.BP 4.12.

Komponenta 2. Transformisanje usluga za građane i preduzeća

Cilj ove komponente je podrška oblikovanju, digitalizaciji, i puštanje u rad odabranih administrativnih e-usluga. Podržaće poboljšanja u tehničkoj podršci procesa kako bi se smanjila administrativna opterećenja i povećala efikasnost pružanja administrativnih usluga građanima i preduzećima. Aktivnosti u okviru ove komponente uključuju: (i) popis postojećih administrativnih usluga za građane i poslovne subjekte; (ii) oblikovanje poslovnih procesa i optimizaciju odabranih usluga, uključujući mapiranje procesa, racionalizaciju procedura i automatizaciju; (iii) razvoj i implementaciju zajedničkih ICT usluga za centralizovanje odabranih poslovnih operacija; i (iv) podrška CSC-ovima i e-servisnim kioscima za pružanje odabranih e-usluga u zavisnosti od zahteva građana. Komponenta 2 uključuje četiri potkomponente:

Potkomponenta 2.1 Inventar administrativnih usluga. Ova potkomponenta će podržati razvoj sveobuhvatnog kataloga administrativnih usluga za građane i preduzeća. Ovaj inventar će biti osnova za odabir ključnih usluga koje će biti redizajnirane i digitalizovane u okviru projekta.

Potkomponenta 2.2 Redizajniranje poslovnih procesa. Pojednostavljenje usluga može se ostvariti na dva komplementarna načina: pojednostavljenje procedura koristeći integrisani ICT sistem i / ili smanjenje broja procedura i pravila koja regulišu administrativne usluge, licence i dozvole. Ova potkomponenta se fokusira na (i) razvoj i primenu metodologije za pojednostavljenje poslovnih procesa; (ii) sveobuhvatnu analizu usluga, uključujući pravne, tehničke, administrativne i proceduralne korake, uključujući veze i potrebne IT sisteme i promene (kao što je mapa); (iii) Izrada mape, zahteva i plana rada za buduće procese za redizajniranje usluga za isporuku putem digitalne platforme; (iv) podrška za implementaciju budućih mapa i eliminaciju viška procedura; i (v) sisteme monitoringa, evaluacije i izveštavanja za merenje uticaja reinženjeringa.

Potkomponenta 2.3 Digitalizacija pilot usluga. Ova potkomponenta će podržati digitalizaciju i puštanje u rad odabranih administrativnih e-usluga. Aktivnosti u okviru ove potkomponente će podržati (i) implementaciju digitalnih usluga koristeći platformu interoperabilnosti podržanu u okviru komponente 1; (ii) puštanje u rad odabranih e-usluga; (iii) razvoj sistema monitoringa, evaluacije i izveštavanja za merenje uticaja digitalizacije usluga.

Potkomponenta 2.4 Jačanje digitalnih veština Ova potkomponenta će se fokusirati na usmeravanje kritične mase vladinih službenika kako bi se osiguralo da mogu poslužiti kao treneri trenera za druge državne službenike. Takođe će biti razvijeni programi obuke za građane, uključujući i CSC, kao i eventualne online kurseve i medijske kampanje za širenje osnova. Aktivnosti u okviru ove potkomponente će uključivati: (i) aktivnosti obuke za građane i javne službenike za poboljšanje ICT veština; (ii) kampanje u cilju promovisanja digitalnih usluga; (iii) kampanje informisanja o mogućnostima koje pružaju CSC, javne online platforme i digitalno preduzetništvo; i (iv) Vladina Strategija upravljanja ljudskim resursima u oblasti informacionih tehnologija. Obuka će biti razvijena i sprovedena kroz Nacionalnu akademiju za javnu upravu i biće istražena i partnerstva sa privatnim sektorom, posebno za pružanje osnovnih programa digitalne pismenosti za građane.

Ne postoje negativni uticaji u okviru Komponente 2. Očekivani uticaji potkomponenti su uglavnom ekološki neutralni i možda ekološki pozitivni, kao što je opisano u poglavlju 9.

Komponenta 3. Upravljanje promenama i institucionalno jačanje

Ključni rezultat ovog stuba je povećanje kapaciteta za upravljanje projektima i institucionalnu koordinaciju za postizanje rezultata projekta. Aktivnosti u okviru ove komponente će uključivati: (i) podršku za upravljanje i koordinaciju promena; i (ii) uspostavljanje Jedinice za upravljanje projektom (Project management unit – PMU). Komponenta 3 ima dve potkomponente:

Potkomponenta 3.1 Upravljanje promenama i koordinacija: Aktivnosti u okviru ove potkomponente će se fokusirati na pružanje podrške Kancelariji za informacione tehnologije i elektronsku upravu i drugim institucijama uključenim u implementaciju programa e-uprave. Oni će uključivati: (i) uspostavljanje mehanizama koordinacije; (ii) tehničku pomoć za upravljanje promenama, koja bi između ostalog uključivale razvoj i implementaciju strategije upravljanja promenama, akcionog plana i komunikacijske strategije; i (iii) obuka za liderstvo, institucionalnu komunikaciju i angažovanje građana u aktivnostima modernizacije vladinih usluga; i (iv) razvoj i primena alata za angažovanje građana za prikupljanje povratnih informacija i merenje zadovoljstva građana.

Potkomponenta 3.2 Upravljanje projektom: Aktivnosti u okviru ove potkomponente će uključivati uspostavljanje Jedinice za implementaciju projekta (PMU) u Kancelariji za informacione tehnologije i elektronsku upravu i finansiranje operativnih troškova PMU-a; (ii) dopunsku tehničku pomoć za podršku PMU

i implementaciju projektnih aktivnosti, uključujući ICT, monitoring i evaluaciju, re-inženjering poslovnih procesa i pravnu i regulatornu stručnost.

Ne postoje negativni uticaji u okviru Komponente 3. Očekivani uticaji potkomponenti su ekološki neutralni.

4. Opis vrsta aktivnosti koje se mogu finansirati u okviru EDGE projekata

ESMF opisuje kako će se tokom pripreme i implementacije EDGE projekta upravljati potencijalnim uticajem bilo koje potkomponente na životnu sredinu. ESMF uključuje okvir za implementaciju, praćenje, nadzor, reviziju i izveštavanje o zahtevima ESMF. Izveštaj ESMF-a obuhvata i Opšti plan upravljanja životnom sredinom i društvom (Opšti ESMP - Generic Environmental and Social Management Plan) koji se sastoji od Opšteg plana za ublažavanje uticaja na životnu sredinu (GEMP - Generic Environmental Mitigation Plan) i Opšteg plana monitoringa životne sredine kako bi se pomoglo agenciji koja sprovodi aktivnosti u pripremi neophodnih ekoloških specifikacija i/ili specifičnog Plana upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMP) za integraciju mera za izbegavanje/prevenciju/ublažavanje uticaja sa projektnim i ugovornim dokumentima potkomponenti.

5. Isključenja

Projekat ima ukupno B kategoriju u skladu sa zaštitnom politikom Svetske banke o proceni uticaja na životnu sredinu. Projekat neće finansirati:

- Sve aktivnosti koje bi imale nepovratan i značajan uticaj na životnu sredinu ili bi odgovarale projektu A kategorije Svetske banke. To znači da Projekat neće finansirati:
- Sve aktivnosti za koje je potrebna potpuna procena uticaja na životnu sredinu prema Zakonu o proceni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS", br. 135/2004 i izmenjen u 2009. godini - 36/2009) ili prema kategoriji A kao što je utvrđeno u SB o proceni uticaja na životnu sredinu OP/BP 4.01.
- Sve aktivnosti koje bi uticale na prirodna staništa, šume, finansiranje eksperimenata ili proizvodnju pesticida.

Ekološki i socijalni ekspert u jedinici PMU-a u Kancelariji za informacione tehnologije i elektronsku upravu će biti angažovan kroz projekat i biće odgovoran za: (1) praćenje implementacije projekta i pripremu ESMP-a za aktivnosti uključujući građevinske radove, osim izgradnje Data Recoveri Centra, (2) praćenje i izveštavanje o implementaciji odgovarajućih PUOD-a, i (3) praćenje socijalnih pitanja u skladu sa RPF-om i drugim dokumentima.

Pored toga, Ekspert za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja će biti odgovoran da osigura da su svi rezultati tehničke pomoći (TA) koji su podržani u okviru projekta u skladu sa politikama zaštite Svetske banke.

6. Ciljevi Okvira upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima

Cilj ovog ESMF-a je da pruži dovoljne smernice u odabiru, pripremi i sprovođenju Projekta kako bi se izbegli, minimizirali ili ublažili ekološki i socijalni rizici i uticaji, te poboljšali rezultati projekta na životnu sredinu i socijalna pitanja.

ESMF je u potpunosti u skladu sa odredbama Operativne politike Svetske banke 4.01: „Procena uticaja na životnu sredinu“ i Priručnik o smanjenju zagađenja i smanjenju zagađenja (1998) i Priručnik o objavljivanju podataka (Decembar 2002). ESMF takođe obezbeđuje uslove za usaglašavanje sa budućim projektnim lokacijama koje bi zadovoljile i zahteve zakona Republike Srbije i Svetske banke. ESMF pomaže da se osigura da ulaganja u okviru Projekta neće rezultirati gubitkom ili oštećenjem i / ili pristupom privatnim / javnim sredstvima, uključujući zemljišta ili uzrokovati druge uticaje koji pokreću Operativnu politiku Svetske banke OP 4.12.

ESMF razmatra predložene investicije, njihov opseg i daje smernice o adekvatnom identifikovanju i ublažavanju povezanih ekoloških i socijalnih rizika i uticaja. Trenutno, rizici zaštite projekta klasifikovani su u kategoriju B, jer nije predviđena nikakva kupovina zemljišta za bilo koju novu izgradnju jer je većina proširenja fizičkih objekata u postojećim prostorijama sa odgovarajućim prostorom za takve aktivnosti, osim novog Nacionalnog centra za oporavak podataka. Centar, koji će biti izgrađen paralelno i tretiran kao pridruženi objekat u pogledu zaštite životne sredine, sa manjim / privremenim uticajem na životnu sredinu tokom perioda izgradnje, koji se može ublažiti. Međutim, Okvir upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima utvrđuje mehanizme koji pomažu u identifikaciji projekata, ako u budućnosti postoji bilo koji koji bi odgovarao kategoriji A prema OP 4.01 Svetske banke o proceni uticaja na životnu sredinu, i jasno ih označiti kao neodgovarajuće za finansiranje.

ESMF opisuje procedure koje će se sprovesti tokom implementacije projekta „Omogućavanje digitalnog upravljanja u Srbiji“ kako bi se ispunili zahtevi Svetske banke (SB) o zaštiti politika o proceni uticaja na životnu sredinu OP/BP 4.01. i OP BP 4.12 o prisilnom otkupu zemljišta i OP/BP 4.12.

U okviru ovog projekta, svaka fizička investicija koja će prouzrokovati gubitak privatnog zemljišta, gubitak štete na privatnoj imovini, kao što su ograde, drveće, stalni usevi, strukture, itd. biće dozvoljena u skladu sa sprovođenjem odgovarajućih mera ublažavanja kako je predviđeno u RPF. Kriterijumi i procedure proveravanja će obezbediti kratak opis projekta za predloženu investiciju za finansiranje projekta i utvrditi koji su to uslovi koji će potkomponenta ispuniti u smislu pripreme instrumenata za preseljenje i/ili obnovu životne sredine.

Svrha ovog okvira je da precizira procedure koje će Projekat imati u toku implementacije, sa ciljem da sve investicije i reforme, podržane u okviru Projekta, budu ekološki i društveno ispravne i održive, i u skladu sa SB Zaštitnom politikom i srpskim nacionalnim zakonodavstvom. Pruža smernice kako bi se osiguralo da sve aktivnosti Projekta koje podržavaju razvoj reformi i institucionalnih kapaciteta uključuju razmatranje zaštite okoliša na osnovu najboljih međunarodnih praksi u tom pogledu. Takođe se navode obaveze korisnika u proveravanju i kategorizaciji aktivnosti prema njihovim mogućim ekološkim i društvenim uticajima, ublažavanju povezanih rizika i definisanju aktivnosti praćenja, ako i kada je to potrebno.

Specifični ciljevi ESMF-a

Ovaj Okvir upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMF) pripremljen je kao vodič za početni pregled predloženih projektnih aktivnosti za sve negativne uticaje na životnu sredinu i društvo, što bi zahtevalo pažnju pre implementacije projekta. Okvir ocrtava brojne strategije u preduzimanju aktivnosti. Ovi uključuju:

- Nacrt sistematskog procesa proveravanja za identifikaciju potencijalnih ekoloških i socijalnih uticaja i njihovih izvora;
- Postepena procedura za adresiranje potencijalnih ekoloških i socijalnih uticaja planiranih projektnih aktivnosti;
- Tipičan Plan upravljanja životnom sredinom i društvom za ublažavanje negativnih uticaja u toku implementacije projekta i operacija unutar projektnih lokacija;
- Sistem monitoringa za implementaciju mera ublažavanja;
- Nacrt preporučenih mera za izgradnju kapaciteta za planiranje okruženja i praćenje projektnih aktivnosti.

2 PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

A. Nacionalni okvir i socijalni pravni okvir

Pravni i institucionalni okvir je utemeljen je u Ustavu Republike Srbije, koji propisuje pravo na zdravu životnu sredinu i dužnost svih, u skladu sa zakonom, da zaštite i unaprede životnu sredinu. Zdravlje i životna sredina podržavaju i mnoge vladine strategije, međunarodni sporazumi i Milenijumski ciljevi razvoja.

Republika Srbija propisuje i obezbeđuje sistem zaštite i unapređenja životne sredine, zaštite i unapređenja flore i faune usvajanjem zakona koji omogućavaju održivo upravljanje prirodnim resursima, zaštitu i unapređenje životne sredine i obezbeđivanje zdrave životne sredine.

Zakonodavstva o oblasti zaštiti životne sredine u Republici Srbiji sastoji se od velikog broja zakona i propisa. Trenutno, većina njih je usklađena sa zakonodavstvom EU.

U oblasti zaštite životne sredine, relevantni su sledeći delovi nacionalnog zakonodavstva:

- Ustav Republike Srbije („Službeni glasnik RS“, br. 98/06)
- Nacionalna strategija održivog razvoja („Službeni glasnik RS“, br. 72/09, 81/09)
- Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik RS“, br. 135/04, 36/09 – drugi zakon, 72/09 – drugi zakon, 43/11 – odluka US i 14/16)
- Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 135/04)
- Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 135/2004, 88/10)
- Zakon o zaštiti vazduha („Službeni glasnik RS“, br. 36/09, 10/13)
- Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik RS“, br. 36/09, 88/2010, 14/16)
- Zakon o vodama („Službeni glasnik RS“, br. 30/10, 93/12, 101/16)
- Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini („Službeni glasnik RS“, br. 36/09, 88/10)
- Zakon o zaštiti zemljišta („Službeni glasnik RS“, br. 112/15)
- Zakon o zaštiti prirode („Službeni glasnik RS“, br. 36/09, 88/2010, 91/10, 14/16)
- Zakon o planiranju i izgradnji („Službeni glasnik RS“, br. 72/09, 81/09, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13, 50/13, 98/13, 132/14, 145/14)
- Zakon o bezbednosti i zdravlja na radu („Službeni glasnik RS“, br. 101/05, 91/2015)
- Zakon o kulturi („Službeni glasnik RS“, br. 72/09, 13/16, 30/16)
- Zakon o eksproprijaciji („Službeni glasnik RS“, br. 53/95, i dr.)

Ustav Republike Srbije

Sadašnji Ustav Republike Srbije, poznat i kao Mitrovdanski Ustav, zvanično je usvojen od strane Narodne skupštine 8. novembra 2006. godine, kada je Srbija postala nezavisna nakon secesije Crne Gore i odvajanja Srbije i Crne Gore.

Glavne odredbe Ustava proglašavaju vladavinu prava i socijalnu pravdu, principe građanske demokratije, ljudska i manjinska prava i slobode, i posvećenost evropskim principima i vrednostima. Ustav propisuje ćirilicu kao zvanično pismo, a istovremeno i upotrebu jezika nacionalnih manjina na lokalnom nivou.

Nacionalna strategija održivog razvoja

Nacionalna strategija održivog razvoja sadrži poglavlja koja pokrivaju faktore javnog zdravlja i rizika za životnu sredinu, uključujući klimatske promene, otpad, hemikalije, udesi, zračenje, buku i prirodne katastrofe, kao što su poplave, klizišta, požari i zemljotresi.

Zakon o zaštiti prirode

Zakon o zaštiti životne sredine uređuje integralni sistem zaštite životne sredine. Zakon definiše subjekte sistema zaštite životne sredine, njihove nadležnosti i obaveze. Subjekti sistema zaštite životne sredine su dužni da sarađuju, obezbede koordinaciju i harmonizaciju u odlučivanju i implementaciji.

Zakon o zaštiti životne sredine je u potpunosti usklađen sa Direktivom Saveta 2003/105/EK, koja zamenjuje Direktivu Saveta 96/82/EK o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne materije (Direktiva Seveso II).

Ovaj opšti zakon propisuje upravljanje prirodnim dobrima (uključujući usvajanje strateških dokumenata, planova i programa), mere i uslove zaštite životne sredine (procena uticaja na životnu sredinu, strateška procena uticaja na životnu sredinu, sertifikacioni sistem EMAS, itd.), praćenje kvaliteta medijuma životne sredine, definisanje pristupačnosti informacija i javnih informacija, uspostava Fond za zaštitu životne sredine i definiše odgovornosti. Između ostalog, Zakon propisuje utvrđivanje standarda o kvalitetu životne sredine i standarda o kvalitetu vazduha i emisijama u vazduh, tj. granične vrednosti kvaliteta vazduha i emisije zagađujućih supstanci i energije u vazduh, vodu i zemljište, uključujući i emisije iz mobilnih izvora zagađenja.

Ovim Zakonom je propisano da investitor koji planira izgradnju projekta, pre svega, sprovede Procenu uticaja na životnu sredinu i da podnese ministarstvu nadležnom za zaštitu životne sredine izveštaj koji sumira nalaze iz procene uticaja na životnu sredinu, ako takav projekat ili postrojenje ima značajan potencijal za nanošenje štete okolini. Što se tiče projekta EDGE, nijedna od njegovih aktivnosti nije projektovana da poseduje takav potencijal za nanošenje štete okolini, stoga procena uticaja na životnu sredinu nije potrebna.

Da bi se sproveo Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu, uredbom Vlade se utvrđuje lista projekata za koje je procena uticaja obavezna ili se može zahtevati u skladu sa relevantnim Direktivama EU 97/11/EK i 337/85/EEK. Učešće javnosti je takođe predviđeno u svim fazama procene uticaja na životnu sredinu. Svi podzakonski propisi usvojeni su 2005. godine.

Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu

Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu reguliše proceduru procene uticaja. Ovaj zakon reguliše proceduru procene uticaja za projekte koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu, sadržaj Studije o proceni uticaja na životnu sredinu, učešće nadležnih organa i organizacija, učešće javnosti, prekograničnu razmenu informacija za projekte koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu druge zemlje, nadzor i druga pitanja od značaja za procenu uticaja.

Prema ovom zakonu, predmet procene uticaja na živosu projekti gdje se planiraju i izvode tehnološke promene, rekonstrukcije, proširenje kapaciteta, prestanak rada i uklanjanje projekata koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu. Takođe, subjekat procene uticaja su projekti koji su realizovani bez procene uticaja na životnu sredinu i nemaju građevinsku ili radnu dozvolu (tj. procena uticaja na životnu sredinu izvedenog stanja).

Vlada Republike Srbije utvrđuje listu projekata za koje je obavezna procena uticaja i spisak projekata za koje se može zahtevati procena uticaja. Na osnovu ovih spiskova projekata nadležni organi odlučuju o potrebi procene uticaja određenih projekata.

Druga legislativa koja regulišu proces procene uticaja je sledeća:

- Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 135/04 i 88/10)
- Uredba o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 114/08)
- Pravilnik o sadržini zahteva o potrebi procene uticaja i sadržini zahteva za određivanje obima i sadržaja studije o proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 69/05)
- Pravilnik o sadržini studije o proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 69/05)
- Pravilnik o postupku javnog uvida, prezentaciji i javnoj raspravi o studiji o proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 69/05)
- Pravilnik o sadržini, izgledu i načinu vođenja javne knjige o sprovedenim postupcima i donetim odlukama o proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 69/05)
- Pravilnik o postupku javnog uvida, prezentaciji i javnoj raspravi o studiji o proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 69/05)
- Pravilnik o radu tehničke komisije za ocenu studije o proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, br. 69/05)

Zakon o zaštiti vazduha

Zakon o zaštiti vazduha reguliše upravljanje kvalitetom vazduha i određuje mere, način organizovanja i kontrole sprovođenja zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha kao prirodnu vrednost od opšteg interesa koja uživa posebnu zaštitu.

Zakon o upravljanju otpadom

Zakon o upravljanju otpadom, koji je usklađen sa svim relevantnim direktivama EU, usvojen je 2009. godine i sadrži odredbe koje se odnose na perzistentni organski otpad i polihlorirani bifenil.

Zakon o upravljanju otpadom i Nacionalna strategija o upravljanju otpadom (2010-2019) sa aktivnostima zasnovanim na Strategiji čine jezgro zakonodavstva o upravljanju čvrstim otpadom. Po ovom zakonodavstvu, Srbija je uspostavila regionalni sistem sakupljanja i odlaganja otpada.

Ovim zakonom uređuju se: vrste i klasifikacija otpada; planiranje upravljanja otpadom; odgovornosti i obaveze subjekata za upravljanje otpadom; organizacija upravljanja otpadom; upravljanje posebnim tokovima otpada; uslove i postupak izdavanja dozvole; prekogranično kretanje otpada; izveštavanje o otpadu i bazi podataka; finansiranje upravljanja otpadom; nadzor i druga pitanja od značaja za upravljanje otpadom.

Upravljanje otpadom se zasniva na principu izbora najoptimalnije opcije za životnu sredinu, principa samodovoljnosti, principa blizine i regionalnog pristupa upravljanju otpadom, principa hijerarhije upravljanja otpadom, odgovornosti i principa „zagađivač plaća“.

Zakon o vodama

Ovim zakonom uređuje se pravni status voda, integralno upravljanje vodama, upravljanje vodnim objektima i upravljanje vodnim zemljištem, izvori i način finansiranja vodnih aktivnosti, nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, kao i druga pitanja od značaja za upravljanje vodama. Zakon o vodama sadrži Okvirnu direktivu o vodama.

Zakonom su propisane različite odredbe koje imaju za cilj da se definiše pravni status voda na teritoriji Republike Srbije, definiše integrisani pristup upravljanja vodama, pravila u vezi sa upravljanjem vodnim objektima i vodnim zemljištem, resursi i finansiranje vodnih aktivnosti, održivo korišćenje vodni resursi, nadzor,

pravila koja se odnose na površinske i podzemne vode, uključujući termalne i mineralne vode, osim podzemnih voda od kojih se mogu dobiti korisne mineralne sirovine i geotermalna energija.

Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini

Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini definisani su subjekti zaštite životne sredine od buke, mere i uslovi zaštite od buke, praćenje buke u životnoj sredini, pristup podacima o buci, nadzor i druga pitanja.

Zakon o zaštiti zemljišta

Ovim zakonom uređuje se zaštita zemljišta, sistematsko praćenje stanja i kvaliteta zemljišta, sanacija, remedijacija, melioracija, inspekcija i druga pitanja od značaja za zaštitu i očuvanje zemljišta kao prirodnog resursa od nacionalnog interesa.

Zakon o zaštiti prirode

Zakonom o zaštiti prirode definisana je zaštita i očuvanje prirode, biološke, geološke i regionalne raznolikosti. Priroda kao zajednički interes Republike Srbije uživa posebnu zaštitu u skladu sa ovim i posebnim zakonima.

Ovim zakonom ostvaruju se sledeći ciljevi: 1) zaštita, očuvanje i unapređenje biološke (genetske, posebne i ekosistemske), geološke i pejzažne raznolikosti; 2) usklađivanje ljudskih aktivnosti, ekonomskih i socijalnih planova, programa, osnova i projekata sa održivim korišćenjem obnovljivih i neobnovljivih prirodnih resursa i dugoročno očuvanje prirodnih ekosistema i prirodne ravnoteže; 3) održivo korišćenje i/ili upravljanje prirodnim resursima i dobrima, obezbeđivanje njihove funkcije uz očuvanje prirodnih vrednosti i ravnoteže prirodnih ekosistema; 4) blagovremeno sprečavanje ljudskih aktivnosti i aktivnosti koje mogu dovesti do trajnog osiromašenja biološke, geološke i pejzažne raznolikosti, kao i poremećaja s negativnim posljedicama u prirodi; 5) identifikaciju i praćenje stanja u prirodi; 6) poboljšanje stanja poremećenih dijelova prirode i krajolika.

Prirodnim zaštićenim područjima upravlja Zavod za zaštitu prirode Srbije, u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode

Zakon o planiranju i izgradnji

U 2016. godini izmenjen je i dopunjen Zakon o planiranju i izgradnji kako bi se uspostavio novi princip u odnosu između građana (u ovom slučaju investitora) i javne uprave: u postupku koji se vodi pred državnim organom, dokazi koje drži drugi organ ne može se dobiti od strane građana, ali dokumenti se razmjenjuju između vlasti, po službenoj dužnosti. U međunarodnoj praksi, ovaj koncept se naziva "sve na jednom mjestu", a naši propisi ga nazivaju integriranom procedurom. U ovom konceptu, kandidati nisu kuriri za javni sektor.

Izmenama i dopunama propisa utvrđen je još jedan princip: rokovi su zakonski, a obezbeđivanje njihove usklađenosti je obaveza nadležnih organa uprave, uz pretnju sankcijama. Sve ostale promene, od kojih će neke značajno olakšati položaj investitora ili modifikovati ponašanje javne uprave, doprinose ove dve "male revolucije".²

² USAID Business Enabling Project, The Guide to Construction Permits: From Idea to Usage

Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu

Zakon o zaštiti na radu reguliše sistem zaštite na radu u Srbiji. Usklađivanjem ovog zakona sa konvencijama ratifikovanih Međunarodne organizacije rada i Okvirnom direktivom EU 89/391/EEC, kao i posebnim direktivama koje proizlaze iz Okvirne direktive, sve smernice koje iz njih proizlaze prihvaćene su u obliku prilagođenom nacionalnim uslovima. Osim ovog zakona, regulatorni okvir sistema zaštite na radu je integrisan u nekoliko podzakonskih akata.

Ovaj zakon reguliše uslove rada na radnom mestu, prava zaposlenih i obaveze poslodavca uopšte. Ne preciziraju ta pitanja, osim za opšte hitne situacije kao što su požar na radnom mestu, opasnosti od električne struje i tako dalje. Ne pokriva nikakva specifična pitanja vezana za implementaciju infrastrukture. Što se tiče EDGE projekta, nijedna od njegovih aktivnosti nije u suprotnosti sa odredbama ovog zakona koje će se u potpunosti primeniti u implementaciji potkomponenti.

Zakon o kulturi

Prema Zakonu o kulturi, što se tiče projekta EDGE, svaka intervencija koja može uticati na integritet ili vrednosti kulturnog nasleđa zahteva pismenu dozvolu nadležne institucije. Nadležna institucija će narediti da se na neodređeno vreme obustavi bilo koji oblik neovlašćenog rada na kulturnom nasleđu.

Zakon o eksproprijaciji

Zakon o eksproprijaciji Republike Srbije (usvojen 1995. godine i donet 1. januara 1996. godine, dopunjen marta 2001. godine, ponovo izmenjen 19. marta 2009. i 2018. godine) usmerava eksproprijaciju i služi kao opšti okvir za eksproprijaciju u Republici Srbiji. Zakonom je takođe utvrđeno i načelo kompenzacije po tržišnoj vrednosti. Odredbe su čvrsto kompatibilne sa zahtevima OP/BP 4.12 i identifikovan je samo ograničeni broj praznina.

B. Implikacije politike Republike Srbije u predloženom EDGE projektu

Osim Zakona o zaštiti životne sredine i Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu, sve ostale politike, strategije i pravni instrumenti ne zahtevaju eksplicitnu procenu aktivnosti vezanih za projekat u vezi sa životnom sredinom. Većina politika, strategija i pravnih instrumenata naglašava potrebu za ekološkim razmatranjem zajedno sa planiranjem i implementacijom projekta. Ne postoji direktna ekološka kategorizacija za predložene potkomponente po Zakonu o zaštiti prirode i Zakonu o proceni uticaja na životnu sredinu

Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu / Jedinica za upravljanje projektom će osigurati, od slučaja do slučaja, da će upravljanje životnom sredinom biti sastavni deo planiranja potkomponente, projektovanja, implementacije i rada i održavanja. Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu / Jedinica za upravljanje projektom će pregledati i pratiti pitanja zaštite životne sredine u građevinskim radovima i u narednim fazama rada i održavanja i osigurati efikasnu primenu mera koje se odnose na životnu sredinu, kao što će biti definirano u mestima specifičnim ESMP-a.

Postupak odobrenja u oblasti životne sredine

Zakonska osnova za procenu uticaja na životnu sredinu u Srbiji nalazi se u Zakonu o zaštiti životne sredine i Zakonu o proceni uticaja na životnu sredinu. Sektor za procenu uticaja na životnu sredinu, u okviru Ministarstva zaštite životne sredine, ili sličnog odeljenja na lokalnom nivou, je regulatorno telo odgovorno za sprovođenje Zakona o zaštiti životne sredine i Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu. Odgovornost Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu/Jedinice za upravljanje projektom je da sprovede procenu uticaja na životnu sredinu za razvojne predloge (izgradnja Centra za oporavak podataka), dok je odgovornost

za reviziju procene uticaja na životnu sredinu u svrhu izdavanja konačnog ekološkog odobrenja zasnovana na Sektor za procenu uticaja na životnu sredinu.

Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu / Jedinica za upravljanje projektom iz Sektor za procenu uticaja na životnu sredinu mora dobiti konačnu ekološku saglasnost (FEA – Final Environmental Approval) za sve EDGE potkomponente za koje se utvrdi da su susedne ili unutar zaštićene prirodne / kulturne oblasti. Procena uticaja na životnu sredinu može biti potrebna za takve potkomponente u skladu sa srpskim zakonodavstvom.

Procedura za kategoriju životne sredine „B“ (koja u velikoj meri odgovara projektima sa liste br. 2 Uredbe o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, broj 114/08)), obuhvata podnošenje:

- ✓ Zahtev za odlučivanje o potrebi procene uticaja
- ✓ Studije o proceni uticaja na životnu sredinu (EIA)
- ✓ Plana upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMP)

Potkomponenta 1.5 EDGE komponente 1 će se implementirati u neosetljivom području u pogledu životne sredine, tako da se može kategorizirati kao „niska B“ kategorija životne sredine. Takvi projekti zahtijevaju samo ESMP, ESMP za proveru ili primenu propisa/standarda. Proces upravljanja životnom sredinom, uključujući dobijanje FEA obuhvata:

- Screening / Scoping kako bi se utvrdili koji su potencijalni problemi;
- Dostavljanje zahtev za mišljenje o potrebi izrade procene uticaja na životnu sredinu Ministarstvu /nadležnom organu (autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave);
- Potpuna procedura za procenu uticaja na životnu sredinu, samo u slučaju kada Ministarstvo/nadležni organ donese rešenje da je procena uticaja na životnu sredinu potrebna za projekat;
- U slučaju da Ministarstvo/ nadležni organ donese rešenje da procena uticaja na životnu sredinu nije potrebna za projekat, Odobrenje za životnu sredinu (Environmental Approval) se dobija sa ovim rešenjem.
- Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMP)

Procena uticaja na životnu sredinu, zasnovana na Zakonu o proceni uticaja na životnu sredinu, je najefikasniji regulatorni instrument od kada je sproveden u Srbiji pre 15 godina. Ovim instrumentom mogu se predvideti i sprečiti ili ublažiti uticaji bilo kakvog zagađenja koje potiče iz budućih objekata i/ili srodnih aktivnosti.

C. Institucionalni okvir

Zakonodavna, izvršna i sudska ovlašćenja se uglavnom praktikuju kroz zakonski propisan opseg nadležnosti republičkih vlasti. Prema zakonu, određene nadležnosti su delegirane autonomnoj pokrajini i jedinicama lokalne samouprave.

Ministarstvo nadležno za zaštitu životne sredine je ključna institucija u sektoru zaštite životne sredine i klimatskih promena, odgovorna za kreiranje politike, zakonodavstva i sprovođenje za većinu podsektora zaštite životne sredine. Koordinira aktivnosti svih relevantnih sektorskih institucija u pogledu planiranja, programiranja, implementacije i praćenja mera / aktivnosti sektora životne sredine.

Pored Ministarstva nadležnog za zaštitu životnu sredinu, sektor životne sredine uključuje veliki broj institucija na nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom nivou, ali se uglavnom bave sledećim institucijama: ministarstvo nadležno za poljoprivredu, šumarstvo i upravljanje vodama (uključujući Direkciju za vode), ministarstvo

nadležno za zdravstvo, ministarstvo nadležno za poslove građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, ministarstvo nadležno za rudarstvo i energetiku, ministarstvo nadležno za finansije, ministarstvo nadležno za evropske integracije, Republički hidrometeorološki zavod, Republički geodetski zavod, ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove (Odeljenje za vanredne situacije), Pokrajinski sekretarijat za urbanizam i zaštitu životne sredine, jedinice lokalne samouprave, komunalna preduzeća.

Ministarstvo zaštite životne sredine je ključna relevantna institucija za upravljanje životnom sredinom za aktivnosti u okviru EDGE projekta. Pored toga, za potkomponente nadležna odeljenja za zaštitu životne sredine u odgovarajućim gradovima / opštinama odgovorni su za zaštitu životne sredine i za provođenje svih postupaka zaštite životne sredine u skladu s važećim zakonima.

Ostale aspekte upravljanja životnom sredinom vezani za EDGE projekat su u nadležnosti još nekoliko institucija, među kojima su Zavod za zaštitu prirode Srbije i Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.

U pogledu nepovoljnih socijalnih uticaja, otkupa zemljišta i preseljenja, ključne relevantne institucije su Vlada Republike Srbije koja proglašava javni interes obezbeđujući pravnu osnovu za određenu likaciju, lokalne vlasti koje upravljaju procesom eksproprijacije, poreski organi imaju pravo da obezbede procenjenu vrednost za sve vrste zemljišta i akreditovane stručnjake koji procenjuju vrednost gubitka svih drugih sredstava, osim zemljišta uključujući i fizičke objekte.

3 POLITIKA SVETSKE BANKE O ZAŠTITI

Politike Svetske banke o zaštite životne sredine i socijalnoj zaštiti neophodne su za dvostruke ciljeve Svetske banke u borbi protiv ekstremnog siromaštva i jačanju zajedničkog prosperiteta. Cilj ovih politika je sprečavanje i ublažavanje nepotrebnih šteta nanesenih tokom procesa razvoja stanovništva, njihovoj egzistenciji i staništu. Ove politike obezbeđuju smernice za zaštitu životne sredine i usaglašavanje za Svetskom bankom i zajmoprimce / klijente u identifikaciji, pripremi i sprovođenju programa i projekata.

Prema politikama Svetske banke, projektu je dodeljena kategorija B prema uticaju na životnu sredinu, što znači da od implementacije projektnih aktivnosti nije predviđen značajan uticaj na životnu sredinu.

Fizičke komponente EDGE projekta će biti ograničene na uspostavljanje Platforme za interoperabilnost i Vladin meta registar, kao i na finansiranje novog softvera i digitalne opreme. Oni će biti instalirani ili uspostavljeni u postojećoj vladinoj / javnoj infrastrukturi, te stoga neće biti izgrađeni novi objekti za njihovu smeštaj. Međutim, oprema će biti obezbeđena za novi nacionalni centar za povraćaj podataka (DRC), koji će biti izgrađen paralelno sa ovim Projektom, koristeći druge izvore finansiranja.

Banka klasifikuje predložene projekte u tri glavne kategorije, u zavisnosti od vrste, lokacije, osetljivosti, obima projekta i prirode i veličine njegovih potencijalnih uticaja na životnu sredinu.

- **Kategorija A:** Predloženi projekat će verovatno imati značajne negativne uticaje na životnu sredinu koji. Ovi uticaji mogu uticati na područje šire od lokacija ili objekata koji su predmet fizičkih radova.
- **Kategorija B:** Mogući nepovoljni uticaji na životnu sredinu predloženog projekta na ljudsku populaciju ili na područja od značaja za životnu sredinu - uključujući močvare, šume, travnate površine ili druga prirodna staništa - su manje nepovoljni od onih u projektima kategorije A. Ovi uticaji su specifični za određenu lokaciju; mali broj (ukoliko postoje) je nepovratan; i u većini slučajeva migracione mere mogu biti osmišljene lakše nego kod projekata A kategorije.
- **Kategorija C:** Predloženi projekat će verovatno imati minimalan ili neće imati negativan uticaj na životnu sredinu.

Aktivnosti koje su već određene za finansiranje u okviru projekta EDGE spadaju u kategoriju životne sredine B i C zbog njihovih potencijalnih uticaja. Projekti kategorije A mogu imati potencijalne i veoma značajne ili nepovratne uticaje na životnu sredinu i stoga se ne mogu finansirati iz ovog projekta.

Detaljni opis Politika zaštite

Tokom procene Projekta preliminarno je pokrenuta samo jedna sigurnosna politika Svetske banke, u nastavku:

Politika OP/BP 4.01 (Procena životne sredine) je pokrenuta. Politika se pokreće uglavnom za građevinske radove povezane sa Potkomponentom 1.5. Mogući uticaju su tipični, a malo njih, ako postoje, su nepovratni. U većini slučajeva mere ublažavanja se mogu lako osmisлити. U nekim slučajevima, aktivnosti se mogu odvijati u zaštićenim područjima, stoga će se smatrati specifičnim za gradilište i potrebno je više individualnog pristupa. Građevinski radovi sa mogućim ekološkim efektima odvijaju se u okviru gore navedene potkomponente projekta. Prema tome, samo potkomponente kategorije B (pretežno B-) bi se razmatrale za finansiranje u okviru EDGE-a.

Ovaj ESMF je pripremljen za Projekat, prateći politike Svetske banke o konsultacijama i objavljivanju, pre procene projekta. ESMF određuje procedure i vodi potkomponentni pregled i procenu, uključujući pripremu planova upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMP) i /ili ESMP kontrolne liste u toku projekta.

ESMF eliminiše projekte kategorije A i visokog rizika kao i ograničava prihvatljive projekte i radove u zaštićenim područjima.

Politika OP 4.04 (Prirodna staništa) nije pokrenuta. Radovi na projektnoj infrastrukturi mogu se odvijati u zaštićenim područjima, međutim oni će biti malog obima i koristiti će samo postojeću infrastrukturu i tekuće/planirane projekte komunalne infrastrukture za integrirani smeštaj, tako da se ne očekuju uticaji na prirodu i biodiverzitet. Međutim, ograničen rizik od ljudskog prisustva i/ili nepovoljnog vremenskog roka za radove i dalje postoji, tako da aktivnosti dozvoljene po ovom aranžmanu imaju sledeća ograničenja: (i) radovi u zaštićenim područjima će biti u potpunosti usklađeni sa politikama Svetske banke, nacionalnim zakonodavstvom i biće pod punom pažnjom nadležnih organa, uključujući one koji upravljaju određenim zaštićenim područjem, (ii) neće biti dozvoljen nikakav rad u kritičnim staništima, (iii) nijedna radna baza neće biti postavljena u zaštićenim područjima, i (iv) posebne mere zaštite prirode (biće uključene u ESMP) će biti zatražene od nadležnih organa (Ministarstva, Zavoda za zaštitu prirode, Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu).

Politika OP/BP 4.36 (Šume) nije pokrenuta. Opšte pravilo je da sečenje drveća neće biti dozvoljeno.

Politika OP/BP 4.09 (Kontrola štetočina) nije pokrenuta. Nisu planirane aktivnosti koje bi uključivale ili zahtevale kontrolu štetočina.

Politika OP/BP 4.11 (Fizičko kulturni nasleđe) nije pokrenuta. Lokacija planirana za izgradnju Centra za povraćaj podataka nije kulturno nasleđe, stoga ova politika nije pokrenuta. Ukoliko se tokom radova naiđe na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, adekvatna klauzula će biti uključena u dokumentaciju o zaštiti životne sredine koja obezbeđuje procedure upravljanja (ESMP kontrolna lista i ESMP za određenu lokaciju).

Politika OP/BP 4.10 (Domorodački narodi) nije pokrenuta. Nema aktivnosti koje utiču na ovu grupu ljudi.

Politika OP/BP 4.12 (Nevoljno preseljenje) može biti pokrenuta za potkomponente projekta koje rezultiraju nevoljnim raseljavanjem, gubitkom imovine ili pristupom imovini ili zahtevaju otkup zemljišta. Bilo kakvi zahtevi za zemljište (privremeni ili stalni) za investicije koje će se finansirati u okviru projekta će biti ispunjeni pretežno putem državnog zemljišta. Međutim, Projekat će omogućiti kupovinu zemljišta u privatnom vlasništvu koje je predmet pripreme specifičnih instrumenata za otkup zemljišta i preseljenja u skladu sa RPF-om. Svi projekti koje finansira Svetska banka, a koji uključuju nevoljno preseljenje, podležu OP 4.12. Politika opisuje procedure i instrumente za eliminisanje negativnih ekonomskih, socijalnih i ekoloških pitanja koja mogu nastati preseljenjem ili gubitkom imovine, gubitkom prihoda ili gubitkom izvora prihoda i sredstava za život.

Sveukupni ciljevi Politike OP 4.12 su sledeći:

- (a) Nevoljno preseljenje treba izbegavati tamo gde je to moguće ili minimizirati, istražujući sve održive alternativne nacрте projekta.
- (b) Ako nije moguće izbeći preseljenje, aktivnosti preseljenja treba osmisliti i sprovesti kao program održivog razvoja, osiguravajući dovoljno investicijskih resursa kako bi se osobama koje su raseljene u projektu omogućile učešće u projektnim koristima. Raseljena lica treba da budu konsultovana i treba da imaju mogućnosti da učestvuju u planiranju i sprovođenju programa preseljenja.
- (c) Raseljenim licima treba pomoći da poboljšaju svoje pređašnje životne uslove i životni standard ili da ih barem u realnom smislu dovedu do nivoa pre raseljavanja ili do nivoa koji su prevladavali pre početka implementacije projekta, što god je više.

Da bi se eliminisale ove komponente, projekti će se oslanjati na smernice u ovom ESMF-u i RPF-u.

Politika OP/BP 7.50 (Projekti na međunarodnim vodnim putevima) nije pokrenuta. Projekat ne uključuje aktivnosti koje utiču na vodna tela.

Tabela 1. Politike zaštite pokrenute EDGE Projektom

Politika zaštite	Pokrenuta Projektom	
	Da	Ne
Procena životne sredine OP/BP 4.01	✓	
Prirodna staništa OP/BP 4.04		✓
Šume OP/BP 4.36		✓
Kontrola štetočina OP 4.09		✓
Fizičko kulturno nasleđe OP/BP 4.11		✓
Domorodački narodi OP/BP 4.10		✓
Nevoljna preseljenja OP/BP 4.12	✓	
Sigurnost brana OP/BP 4.37		✓
Projekti na međunarodnim vodnim putevima OP/BP 7.50		✓
Projekti u spornim oblastima OP/BP 7.60		✓

Detaljni pregledi Sigurnosnih politika SB OP/BP 4.01 i OP/BP 4.12 dostupni su na internet stranici: (<https://policies.worldbank.org/sites/ppf3/PPFDocuments/090224b0822f7384.pdf>).

4 SOCIJALNI RIZIK, MERE UBLAŽAVANJA I POLNI ASPEKT

Razmotriće se uvođenje rodne ravnopravnosti i osnaživanje žena i njihovo socijalno i profesionalno uključivanje.

Sve potkomponente će biti projektovane tako da uključe rodnu pažnju tokom projektovanja i implementacije. Sledeća ključna rodna pitanja takođe treba razmotriti i adresirati: (a) lokalne okolnosti koje mogu uticati na različito učešće žena i muškaraca u projektu; (b) doprinos žena i muškaraca u ostvarivanju ciljeva projekta; (c) načine na koje bi projekat mogao biti nepovoljan za jedan rod u odnosu na drugi; i (d) predložene mehanizme projekta za praćenje različitih uticaja projekta na žene i muškarce.

Projekat će preduzeti sledeće aktivnosti:

- a. Analiza za identifikaciju razlika između muškaraca i žena, koje su relevantne za projekat, posebno u svetlu jaza u zemljama koje su identificirane kroz SCD i CPF
- b. Specifične akcije za rešavanje rodnih jazova utvrđenih u (a) i / ili poboljšanje osnaživanja žena ili muškaraca
- c. Uključiti indikatore u okvir rezultata kako bi pratili ishode iz aktivnosti navedenih u (b)

5 PROCENA ŽIVOTNE SREDINE/ PROCENA (SCREENING), PRIKAZ I ODOBRENJE

Ovaj odeljak opisuje proces skrininga koji vodi ka prikazu, odobravanju ili isključivanju aktivnosti koje će se finansirati u okviru EDGE projekta i pruža odgovarajuće alate za pomoć agencijama koje sprovedu EDGE u pregledu ovih aktivnosti za potencijalne uticaje i da pruži smernice za sprovođenje mera za efikasno rešavanje problema .

Cilj procene (screening) procesa je:

- ✓ Utvrditi potencijalne uticaje aktivnosti i njihovu verovatnoću da prouzrokuju negativne uticaje na životnu sredinu i društvo;
- ✓ Utvrditi odgovarajuće mere ublažavanja za aktivnosti sa negativnim uticajem;
- ✓ Uključiti mere ublažavanja u projekat;
- ✓ Pregledati i odobriti predloge projekata,
- ✓ Pratiti ekološke i socijalne parametre tokom implementacije projekta.

Agencija za implementaciju

Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu će biti agencija odgovorna za implementaciju ESMF-a. Ukoliko je potrebno, savetuje se da se stručnjak za životnu sredinu dodeli izvršnoj agenciji (Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu).

Procena (screening) i prikaz

Procena (screening) potkomponenti

Ekološki i socijalni pregled potkomponenti, u skladu sa srpskim Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu, odnosi se na proces kojim Sektor za procenu uticaja na životnu sredinu u okviru relevantnog ministarstva ili u lokalnoj samoupravi donosi odluku o tome da li je procena uticaja na životnu sredinu potrebna ili ne, na osnovu informacija u Dokument projekta.

Klasifikacija komponenti projekata u okviru odgovarajuće kategorije životne sredine će se takođe zasnivati na odredbama Operativne politike Svetske banke o proceni uticaja na životnu sredinu (OP 4.01). Ekološki i socijalni pregled svake predložene komponente rezultiraće u njenoj klasifikaciji u jednu od tri kategorije - A, B ili C, u zavisnosti od tipa, lokacije, osetljivosti i obima komponente i prirode i veličine njenog potencijalnog uticaja na životnu sredinu i socijalni uticaj:

Kategorija A: aktivnosti neće biti finansirane kroz šemu sub-finansiranja

Bilo koja projektna aktivnost koja će verovatno imati značajne negativne uticaje na životnu sredinu i društvo koja je osetljiva, raznovrsna ili bez presedana. Uticaji u ovoj kategoriji utiču na šire područje od lokacija ili objekata koji su predmet fizičkih radova. Stoga je potrebna procena uticaja na životnu sredinu da bi se identifikovali i procenili budući uticaji na životnu sredinu povezani s predloženim projektom, identifikovale potencijalne mogućnosti za poboljšanje životne sredine i preporučile mere potrebne za sprečavanje, minimiziranje i ublažavanje negativnih uticaja. Aktivnosti koje potpadaju pod ovu kategoriju neće biti podobne za finansiranje u okviru Projekta.

Kategorija B: Bilo koja projektna aktivnost koja će verovatno imati potencijalno štetne ekološke i socijalne uticaje, koji su manje nepovoljni od onih u projektima kategorije A, na ljudsku populaciju ili ekološki važne oblasti, uključujući močvare, šume, travnate površine i bilo koje drugo prirodno stanište. Uticaji su obično specifični za određeno područje, mali broj ili nijedan od njih nije nepovratan, a većina njih je lakše ublažena od uticaja aktivnosti kategorije A.

Category C: Predloženi projekat je klasifikovan kao kategorija C ako je verovatno da će imati minimalan ili nikakav negativan uticaj na životnu sredinu i stoga ne zahteva ni procenu uticaja na životnu sredinu niti analizu životne sredine. Osim procene (screeninga), nije potrebna nikakva daljnja procena životne sredine za projekat kategorije C.

Screening kontrolne liste (Check-list)

Glavna svrha EDGE screening liste je da obezbedi jednostavan alat za identifikaciju potencijalnih uticaja na životnu sredinu u vezi sa izgradnjom Centra za povraćaj podataka koji je planiran u okviru Potkomponente 1.5 Projekta. To će takođe pomoći da se pojednostavi proces donošenja odluka o tome da li je potrebno razviti detaljan ESMP za ovu potkomponentu.

Kontrolna lista za EDGE pruža skup povezanih mera za ublažavanje uticaja na životnu sredinu, kao i mere praćenja koje će pomoći u proceni implementacije odabranih mera ublažavanja.

Kontrolna lista pregleda treba da se koristi za sve manje potkomponente rekonstrukcije, gde identifikovana pitanja neće izazvati značajne efekte na životnu sredinu.

Sadržaj i koncept EDGE kontrolne liste dozvoljavaju da ga koriste i stručnjaci i oni koji se bave izgradnjom infrastrukture. Format kontrolne liste razvijen je kako bi pružio „primere dobre prakse“ i osmišljen tako da bude lak za korišćenje i kompatibilan sa Zahtevima Svetske banke o sigurnosti.

Postupak procene (screening) životne sredine može dovesti do jedne od **sledećih odluka**:

- Eliminacija neprihvatljivih aktivnosti iz procesa odobravanja (U slučaju da je ESIA obavezna - neće biti finansirana od strane Projekta).
- Za aktivnosti klasifikovane u kategoriju B, biće potrebno da se sprovede odgovarajući nivo procene uticaja na životnu sredinu i društvo, kao i da se pripremi plan upravljanja životnom sredinom i društvom. ESMP će morati da bude odobren od strane agencije za sprovođenje - Specijaliste za životnu sredinu i socijalna pitanja Jedinice za implementaciju projekta. Oni će takođe biti poslani Svetskoj banci na odobrenje.
- Za aktivnosti klasifikovane u kategoriju C, neće biti potrebne dodatne ekološke i socijalne procene.

Objavljivanje i javne konsultacije

U skladu sa principima transparentnosti, javnost će biti konsultovana o predloženim aktivnostima. Javne konsultacije će se održati u okviru procesa ekološkog i socijalnog skrininga. Svrha ovih konsultacija je da omogući identifikaciju glavnih pitanja i kako bi trebalo razmotriti zabrinutost svih strana prilikom odlučivanja o tome da li će izdati dozvolu za potkomponentu ili ne.

Agencija za implementaciju je odgovorna za objavljivanje ESMP (i nacrt ESMP-a koji se koristi za konsultacije i konačni ESMP revidiran nakon komentara primljenih tokom konsultacija) na javnom mestu (biblioteka, zgrada opštine ili vlade itd.) u blizini lokacije projekta i veb-stranici preduzeća, i objaviti obaveštenje u lokalnim medijima (npr. novine) o tome gde se ESMP može videti, s odgovarajućim mehanizmom povratnih informacija

za komentare ili upite (i on-line i pisane). Podaci o tome gde i kako je ESMP objavljen treba da budu deo Finalnog ESMP-a.

Za aktivnosti kategorije B, tokom procesa procene životne sredine, zainteresovane strane projekta, grupe pogođene projektom i lokalne nevladine organizacije (NVO) će biti konsultovane o ekološkim i socijalnim aspektima projekta i razmatraće se njihovi stavovi. Takve konsultacije treba započeti što je ranije moguće u fazi izrade komponenti. Pored toga, agencija za implementaciju se konsultuje sa takvim grupama tokom implementacije projekta kako bi razgovarala o statusu implementacije projekta i identifikovala i rešila sva pitanja vezana za procenu životne sredine koja mogu uticati na njih.

Monitoring i izveštavanje

Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu je odgovorna za nadgledanje i osiguravanje implementacije svih zahteva utvrđenih u ESMP-u. Od Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu će se tražiti da ulože napore kako bi se osiguralo da se finansirane aktivnosti provode sa pažnjom na dobro upravljanje životnom sredinom, te će se smatrati odgovornim za sve mere ublažavanja koje su navedene u ESMP-u.

Kao deo uobičajenih aktivnosti monitoringa, Jedinica za sprovođenje projekta u okviru Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu i Stručnjak za životnu sredinu i socijalna pitanja, koji će biti angažirani kroz Projekt, će obavljati funkcije monitoringa i funkciju praćenja na terenu za sve potkomponente koje su bile potrebne za pripremu ESMP-a za osiguranje usklađenosti. Izveštaji o učinku će sadržati detalje o nadzoru potencijalnih uticaja na životnu sredinu i izveštaj o sprovođenju ESMP za sve potkomponente koje su bile potrebne za pripremu ESMP. Kroz ovaj izveštaj Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu i Stručnjak za životnu sredinu i socijalna pitanja će proveriti da li su ispunjeni ekološki zahtevi. Ako se ne ispune uslovi, Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu će dati preporuke za dalje postupanje kako bi se osigurala usklađenost, ili može otkazati ugovor o izvršenju / implementaciji. U zavisnosti od ozbiljnosti neuspeha usaglašavanja, SB može prekinuti finansiranje projekta.

6 SOCIJALNI PRIKAZ, KRITERIJUMI I PROCENA (SCREENING)

Svrha skrininga je da utvrdi podobnost potkomponente za finansiranje Svetske banke i da utvrdi da li bi potkomponenta mogla imati značajne negativne uticaje na društvo, a time i odgovarajuće zaštitne instrumente i mere ublažavanja za upravljanje tim uticajima.

Sigurnosni pregledi obično se sastoje od provere i utvrđivanja socijalnih uticaja/rizika/mogućnosti, kao i identifikacije mera za ublažavanje negativnih uticaja, ako ih ima, koji su povezani sa predloženim potkomponentama (Obrazac za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja dat je u Aneksu 2). Rezultati skrininga će se koristiti za određivanje podobnosti finansiranja pojedinačnih podkomponenti u okviru EDGE-a.

Procedura socijalne procene (screening) i pristup

Prilikom pripreme bilo kojih operacija ili projekata za finansiranje, provodiće se skrining kako bi se utvrdili socijalni uticaji i planirale sve potrebne mere ublažavanja. Proces skrininga i njegovi nalazi kao i predložene mere ublažavanja će biti dokumentovani kao deo paketa projekta/potkomponente. Sledeće smernice, kodeksi prakse i zahtevi će se pratiti prilikom izbora, dizajniranja i sprovođenja bilo kojih operacija finansiranih u okviru aktivnosti projekta. Provera aktivnosti će biti sprovedena od strane stručnjaka za zaštitu životne sredine i socijalnu zaštitu koji će biti zaposlen na nivou Jedinice za sprovođenje projekta. Izveštaji o skriningu će biti

odobreni od strane šefa Jedinice za sprovođenje projekta i Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu i dostavljeni Svetskoj banci.

Skrining će se oslanjati na sledeće kriterijume i imaće za cilj da verno utvrde da li će predložena potkomponenta imati negativne učinke na:

- (i) objekat za stanovanje;
- (ii) imovina ili pristup imovini;
- (iii) gubitak izvora prihoda ili sredstava za život, bez obzira da li pogođena lica moraju da se presele na drugu lokaciju;
- (iv) zemljište
- (v) poslovanje
- (vi) pristup obrazovanju i zdravstvu
- (vi) ugrožene osobe i domaćinstva
- (vii) zdravlje i bezbednost zajednice

Skrining će se identifikovati lica sa formalnim pravima na zemljište i imovinu (uključujući uobičajena i tradicionalna prava priznata zakonima zemlje). Skrining će se takođe identifikovati lica koja nemaju formalna prava na zemljište, ali imaju pravo na takvo zemljište i imovinu u vreme krajnjeg datuma. Skrining se neće oslanjati na korištenje i analizu sekundarnih podataka koji su lako dostupni, ali će zahtevati istraživanje koje će se provoditi kao potvrda da sekundarni podaci pružaju istinito, pouzdano i precizno računovodstvo društvenog okruženja. U slučajevima kada nakon sprovedene ankete još uvek ne mogu biti donesene konačne odluke, daljnji naponi biće učinjeni kroz intervju sa ključnim informatorima, diskusije u fokus grupama i druge odgovarajuće metodologije. Ako je skrining otkrio da su takva lica opisana gore na zemlji zahvaćenoj projektom, Akcioni plan za preseljenje (RAP) ili skraćeni RAP će se pripremiti po Okviru politike preseljenja (RPF).

Monitoring

Ključni indikatori učinka (KPI) kao što je definisano u daljem tekstu će se koristiti za praćenje i procenu ishoda angažovanja građana i društvenog učinka:

- Informacije o Projektu dostupne su javnosti da bi bile komentisane;
- Akcije navedene u ESMF-u i bilo koji dodatni dokument i program za objavljivanje informacija implementiraju se prema planu;
- Zapisnici sa javnih konsultacija se evidentiraju i čuvaju u registru;
- Žalbe se evidentiraju i prate do rešavanja u roku od 20 kalendarskih dana od prijema potvrde (dokazuje se ažuriranim registrom žalbi);
- Polugodišnji Izveštaj o žalbi koji treba pripremiti i učiniti dostupnim javnosti;
- Svi budući izveštaji o napretku izvođača radova uključuju sažetak žalbenog mehanizma (sažetak novih pritužbi i ažuriranje rešavanja postojećih pritužbi);
- Godišnji izveštaji o sprovođenju procesa podnošenja žalbi dostupni su kao deo godišnjeg spoljnog izveštavanja o E&S performansama Projekta koji će biti javno dostupni.

Praćenje upravljanja žalbama će biti kroz niz indikatora koji će osigurati efikasno i pravovremeno rešavanje pritužbi. Indikatori će biti mere u izveštajnim periodima. Indikatori su navedeni u nastavku:

- Broj primljenih žalbi;
- Broj (%) žalbi priznatih u vremenskom periodu;
- Broj (%) žalbi za koje je rešenje doneto jednostrano;

- Broj (%) žalbi zatvorenih u određenom vremenskom periodu;
- Broj (%) žalbe u vezi sa istim ili ponovljenim događajem i/ili lokacijom kako bi se identifikovala područja koja su najviše pogođena potencijalno negativnim uticajem projekta;
- Broj (%) primljenih prigovora u odnosu na prethodni izveštajni period;
- Broj (%) podnosioca žalbe zadovoljan procesom (pravovremeno, pravično);
- Broj (%) podnosioca žalbe zadovoljan ishodom.

7 MEHANIZAM ZA REŠAVANJE ŽALBI

Poštujući žalbenu komisiju i njene organe koji su dostupni u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, specifični mehanizam za žalbe će biti formiran za projekat (i primenjiv za sve potkomponente). S obzirom na vrstu aktivnosti koja opravdava centralni mehanizam, koji ispunjava ciljeve specifičnog mehanizma za žalbe Projekta paralelno sa postojećim forumom za žalbe i mehanizmom koji je dostupan kroz različite institucije, administrativne i pravosudne karakteristike pravnog sistema, projekat će imati centralni mehanizam za rešavanje žalbi, tj. Centralni odsek za žalbe sa Kancelarijom za informacione tehnologije i elektronsku upravu, odnosno njenom Jedinicom za sprovođenje projekta kao glavnim subjektom za implementaciju. Centralni odsek za žalbe će služiti i kao informacioni centar na nivou projekta i mehanizam za žalbe, koji će biti na raspolaganju onima koji su pogođeni implementacijom svih potkomponenti Projekta tokom celog Projektnog ciklusa. Centralni odsek za žalbe će biti odgovoran za rešavanje pritužbi primljenih od stanovnika koji žive u pogođenim opštinama.

Centralni odsek za žalbe će se uspostaviti pre početka bilo koje aktivnosti u okviru Projekta. Ova procedura će pomoći da se poboljša socijalni učinak projekta, jer je broj i priroda primljenih žalbi pokazatelj načina na koji se projekat sprovodi. Projekat će imati za cilj izgradnju kapaciteta sistema kako bi se pokušao institucionalizirati mehanizam žalbe čak i u aktivnostima nije bilo uključenosti Svetske banke. Prenos znanja će biti podeljen javno kroz polugodišnji izveštaj o žalbama, čime će se omogućiti pristup spremištima informacija i resursa, publikacijama, treninzima i konsultacijama koje bi imale koristi horizontalno u okviru Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu i među sektorima prema drugim relevantnim institucijama. Izgradnja kapaciteta ima za cilj da služi javnom sektoru koji implementira razvojne projekte, bez obzira da li ih podržava Svetska banka ili druge međunarodne finansijske institucije. Naučene lekcije na sličnim i uporedivim projektima pokazale su da zainteresovane strane pozitivno reaguju na forume i panele, uz nepristrasnost i nezavisnost od kanala koji su dostupni u okviru institucionalnog okvira.

Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu /Jedinica za implementaciju projekta će biti odgovoran da transparentno predstavljanje informacija o mehanizmu za pritužbe putem komuniciranja uloge i postojanja Centralnog odseka za žalbe, kontakt osobe i procedure za podnošenje žalbi u pogođenim područjima. Kada se izabere svaka podkomponenta, Centralni odsek za žalbe će dati informacije o svojim ulogama i odgovornostima:

- ✓ Podelom brošura pogođenim zajednicama;
- ✓ Podelom obaveštenja koja će se nalaziti na oglasnim tablama i često posećivanim mestima u područja projektne lokacije, na oglasnim tablama i veb stranicama opština nakon što se utvrdi tačna lokacija.

Biće uloženi naponi da se adekvatno informiše svaka ranjiva grupa ili lica i obezbeđen lak pristup Centralnom osecu za žalbe, ako je potrebno.

Centralni odsek za žalbe će biti oformljen tako da bude pristupačan, bez troškova za žalbu, efikasan, efektan i ne isključuje bilo koji zvanični administrativni ili sudski pravni lek koji je dostupan prema zakonu.

Da li je adekvatno širenje informacija izvršeno će biti verifikovan od strane Konsultanta za životnu sredinu i socijalna pitanja angažovanog od strane Jedinice za implementaciju projekta putem jednostavnih upitnika za povratne informacije. Cilj istraživanja je da se proceni efikasnost razmene informacija i predlože mere za ublažavanje ako rezultati ne bi trebalo da pokažu potpunu transparentnost i pristup Centralnom odseku za žalbe.

Efikasna administracija žalbi se snažno oslanja na osnovni princip koji je osmišljen da promoviše pravičnost procesa i njegove rezultate.

Svaka žalba može biti dovedena na uvid Centralnom odseku za žalbe anonimno, lično ili telefonom ili pismenim putem popunjavanjem žalbenog formulara putem telefona, e-maila, poštom, faksom ili ličnom dostavom na adresu Jedinice za upravljanje projektima koja će biti poznata kada se osnuje. Pristupne tačke i detalji o ulaznim tačkama biće objavljeni i biće deo izgradnje svesti nakon što je lokacija uticaja poznata i kada se uspostavi Jedinica za . Pristupne tačke i detalji o ulaznim tačkama će biti objavljeni i biće deo procesa izgradnje.

Obrazac za registraciju žalbe nalazi se u Aneksu 6.

Žalbena administracija

Svaka pritužba će pratiti put od sledećih obaveznih 7 koraka: Prijem, Procena i dodela, Potvrda, Ispitivanje, Odgovoriti, Pratiti i Zatvoriti.

Nakon prijave, Centralni odsek za žalbe će izvršiti brzu procenu kako bi proverila prirodu pritužbi i odredila ozbiljnost. U roku od 3 dana od prijema prijave potvrdiće da je slučaj registrovan i da podnosiocu pritužbe pruži osnovne informacije o sledećem koraku. Zatim će istražiti tako što će pokušati razumeti problem iz perspektive podnosioca žalbe i razumeti kakvu akciju podnosilac žalbe zahteva. Centalni odsek za žalbe će istražiti činjenice i okolnosti u kojima će razgovarati sa svim uključenim stranama i relevantnim akterima. Nakon istrage, i zavisno od težine i vrste pritužbe, privremena odluka će se razmatrati sa podnosiocem žalbe u roku od 10 dana nakon prijave žalbe. Jednokratna objava je izuzetak. Konačni sporazum mora biti specifičan i izdat, a podnosilac žalbe obavešten o konačnoj odluci najkasnije 20 dana nakon podnošenja žalbe. Zatvaranje prigovora se dešava nakon potvrde da je rešenje implementirano. Čak i kada sporazum nije postignut, ili je žalba odbijena, važno je dokumentovati rezultate, akcije i napore uložene u donošenje rešenja i zatvoriti slučaj.

U slučaju anonimne pritužbe, nakon što je žalba podnesena u roku od tri dana od prijavljivanja, Centralni odsek za žalbe će istražiti žalbu i u roku od 20 dana od prijavljivanja žalbe, doneti konačnu odluku koja će biti objavljena na veb stranici MCTI. Zatvaranje prigovora se dešava nakon verifikacije implementacije rezolucije.

Tabela 2. Žalbeni hodogram

DANI	KORACI
0	Prijem žalbe
3	Potvrda prijema
5	Procena i dodela
10	Istraživanje i razgovor sa podnosiocem žalbe
20	Donošenje rešenja i obaveštavanje podnosioca žalbe
30	Praćenje i potvrda implementacije rešenja

Centralni odsek za žalbe će voditi evidenciju registra žalbi koja će imati sve neophodne elemente za razvrstavanje pritužbi po polu osobe koja ga prijavljuje, kao i po vrsti žalbe. Svaka žalba će biti upisana u registar sa sledećim informacijama:

- ✓ Opis žalbe,
- ✓ Datum kada je potvrda o prijemu žalbe dostavljena podnosiocu žalbe,
- ✓ Opis preduzetih radnji (istraga, korektivne mere) i
- ✓ Datum donošenja rešenja i zatvaranje/davanje povratnih informacija podnosiocu žalbe.

Uloga Centralnog odseka za žalbe, pored rešavanja pritužbi, biće čuvanje primljenih komentara/pritužbe i vođenje Centralnog dnevnika žalbi koje vodi organizator projekta. Kako bi se omogućilo potpuno poznavanje ovog alata i njegovih rezultata, kvartalna ažuriranja iz Centralnog odseka za žalbe biće dostupna na internet stranici Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu: <https://www.ite.gov.rs/>

Ažuriranja će biti raščlanjena po polu, vrsti prigovora/žalbi. Da bi se kontinuirano vodio dijalog, održavaće se tromesečni javni sastanci na kojima će se raspravljati o ishodima žalbi i informirati zajednicu o trenutnim aktivnostima projekta.

8 PODACI O ŽIVOTNOJ SREDINI I SOCIJALNIM PITANJIMA ZEMLJE

A. Podaci o životnoj sredini³

Što se tiče životne sredine, Srbija je napredovala u usklađivanju svog pravnog okvira sa asquis-em u oblasti zaštite životne sredine poslednjih godina, ali su potrebni dodatni značajni naponi, posebno u pogledu osmišljavanja modernih, finansijski održivih intervencija u oblastima upravljanja otpadom, upravljanja vodama i sistema za prečišćavanje otpadnih voda, zaštita prirode, kontrola industrijskog zagađenja i upravljanje rizikom i kvaliteta vazduha. Štaviše, Srbija treba dalje da se usklađuje sa klimatskim zakonodavstvom.

Institucionalni i administrativni kapaciteti za implementaciju i sprovođenje zakonodavstva EU u oblasti zaštite životne sredine i klime su veoma slabi, posebno na nivou lokalnih vlasti. Ulaganja u infrastrukturu zaštite životne sredine i zaštitu životne sredine su veoma niska, što predstavlja samo procenjenih 0,3% BDP-a. Cene komunalnih usluga moraju odražavati pune troškove usluga, uključujući npr. upravljanje otpadom i/ili tretman otpadnih voda. Princip zagađivač plaća treba da generiše prihode koji će se koristiti za finansiranje mera zaštite okoliša. Kapacitet Srbije za razvoj održivih investicionih projekata u sektoru životne sredine i klime je takođe nizak.

Upravljanje otpadom ostaje veliki izazov. Srbiji nedostaje infrastruktura za tretman, odlaganje i skladištenje opasnog otpada. Samo osam regionalnih deponija/centara za upravljanje otpadom od oko 3500 smetlišta otpada ispunjavaju zahteve EU, dok je planirano još 24 deponije. Procenjeno je da preko 140 deponija i smetlišta predstavlja visok rizik za životnu sredinu. Nivo recikliranja i ponovne upotrebe otpada je veoma nizak sa samo oko 4%. Srbija će morati da se više fokusira na druge oblike upravljanja otpadom, prateći hijerarhiju otpada i koristeći deponije kao krajnje sredstvo. Prelazak na principe i ciljeve cirkularne ekonomije sa merama koje pokrivaju ceo ciklus: od proizvodnje i potrošnje do upravljanja otpadom i tržišta sekundarnih sirovina pomoći će zemlji da poveća svoju globalnu konkurentnost, potakne održivi ekonomski rast i generiše nova radna mesta. Cilj je da se doprinese "zatvaranju kruga" životnog ciklusa proizvoda kroz veće recikliranje i ponovnu upotrebu, čime se ostvaruje korist i za životnu sredinu i za ekonomiju.

Nedostatak nacionalne strategije za zaštitu voda ometa strateško planiranje investicija u sektoru voda. Završetak mreže monitoringa površinskih i podzemnih voda je u toku. Zagađenje voda je još jedan veliki problem, uglavnom zbog zastarele tehnologije, nedostatka instalacija za smanjenje zagađenja, neadekvatnog skladištenja i odlaganja nusproizvoda, nepročišćenih industrijskih i komunalnih otpadnih voda, drenažnih voda iz poljoprivrede, procednih voda sa deponija i zagađenja vezanih za plovidbu rekama. Srbija će morati da se pridržava direktiva Okvira o vodama, urbanim otpadnim vodama, pitkoj vodi, podzemnim vodama i standardima kvaliteta vode, koji zahtevaju od Srbije da u narednim godinama investira u relevantna postrojenja za upravljanje vodama i otpadne vode. Trenutno postoje u 21 opštini od preko 200 registrovanih aglomeracija.

Što se tiče zaštite prirode, institucionalni okvir za mrežu Natura 2000 još nije završen. Postoji potreba za prikupljanjem i obradom dobrih naučnih podataka za određivanje budućih Natura 2000 lokacija i izgradnju kapaciteta za njihovo upravljanje.

Kvalitet vazduha je generalno loš, uglavnom zbog zastarele tehnologije, nedostatka instalacija za smanjenje zagađenja, niske energetske efikasnosti u postojećim industrijskim i energetske objektima, kao i lošeg kvaliteta goriva za grejanje koje se koristi za domaćinstva. Srbija će morati da konsoliduje integraciju i

³ ANEKS ODLUCI KOMISIJE ZA SPROVOĐENJE o izmeni Odluke Komisije C(2014)5872 od 19.8.2014 usvajanje Indikativnog strateškog dokumenta za Srbiju za period 2014-2020

geografsku pokrivenost svojih sistema za praćenje kvaliteta ambijentalnog vazduha i da usvoji i sprovede planove čistijeg vazduha u svojim aglomeracijama.

Što se tiče klimatskih aktivnosti, potrebno je razviti i implementirati nacionalnu strategiju za ublažavanje i adaptaciju klimatskih promena u skladu s očekivanim klimatskim i energetske politikama EU 2030 i ciljevima Pariskog sporazuma iz 2015. godine. Nadalje, integracija relevantnih pitanja klimatskih promena u nacionalne razvojne strategije je ključna. U oblasti ublažavanja klimatskih promena, postoji potreba za jačanjem institucionalnih kapaciteta za kreiranje, implementaciju i praćenje politika i mera za ublažavanje, s posebnim osvrtnom na aktivnosti smanjenja emisija gasova staklene bašte (GHG). Konkretnije, potrebno je razviti i implementirati sistem za prikupljanje podataka o emisijama staklenih gasova za celu ekonomiju i sistematski kako bi bio u skladu sa zahtevima EU o praćenju, izveštavanju i verifikaciji. Štaviše, Srbija treba dalje da se usklađuje sa klimatskim zakonodavstvom.

B. Socijalni podaci i procena

Republika Srbija je delimično locirana u Centralnoj (Panonskoj niziji), a delimično u jugoistočnoj Evropi (centralni Balkan). Ukupan broj stanovnika u zemlji je 7.186.862, gde su Srbi najveća etnička grupa (83,3%). U Srbiji, zvanični jezik je srpski, dok nacionalne manjine imaju pravo da koriste svoj jezik na nacionalnom, pokrajinskom i opštinskom nivou.

U Srbiji ima ukupno 6158 naselja od kojih 193 urbana, dok su ostali gradovi i sela, 197 naselja sa opštinskim statusom, 23 grada i grad Beograd. Grad Beograd je glavni grad zemlje. Ukupna površina zemljišta iznosi 88,502 kvadratnih kilometara. Prosečna gustina naseljenosti je 92,6 po km², pri čemu je Beograd najviše, a region južne i istočne Srbije najmanje gusto naseljen.

Muško stanovništvo čini 48,7%, a žensko 51,3% ukupnog stanovništva. Uz smanjenje broja stanovnika, javlja se proces starenja stanovništva. U periodu od dvadeset godina došlo je do smanjenja učešća stanovništva do četrnaest godina i povećanja populacije starije od 65 godina. S jedne strane, ovaj proces se može objasniti opštim demografskim trendovima koji karakteriše razvijene zemlje, ali prvenstveno ratovima i emigracijom iz zemlje pretežno mlade populacije, koja je sa sobom nosila i buduće generacije.

Trenutno, prema popisu stanovništva u Srbiji, u pogledu verske pripadnosti, postoji 84,6% pravoslavnih hrišćana, 5% katolika, 3,1% muslimana, 1,1% ateista, 1% protestanata, 3,1% ne deklarišu se konfesionalno, a oko 2% druge veroispovesti.

Nezaposlenih je 9,1% (od čega je 14,5% nižeg obrazovanja, 64,5% srednjoškolskog i 21% tercijarnog obrazovanja) van radno sposobnog stanovništva (starost 15+)⁴

U Srbiji 628.000 ljudi živi u apsolutnom siromaštvu, što znači da 8,9 odsto ljudi ne može sebi da priušti hranu prema standardima koji su definisani za Srbiju. Istraživanje o dohotku i životnom standardu pokazalo je da je u 2013. godini u Srbiji u riziku od siromaštva bilo 24,6 odsto stanovništva, skoro 1,8 miliona ljudi, što je najveća stopa među svim evropskim zemljama u kojima se sprovodi ovo istraživanje (zemlje članice EU, Švajcarska, Norveška, Island i Srbija).⁵

4 Izvor- Republički zavod za statistiku Srbije- <http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/Default.aspx>

5 Izvor: Evropska mreža protiv siromaštva - Srbija (EAPN) <http://www.eapn.eu/> " Anketa o budžetu domaćinstva" poslednji put procenjeno 10/10/2016

Projekat je postavio opšte pravilo i kriterijume za kategorizaciju uticaja i sa time povezan rizik. Što se tiče socijalnih uticaja, pravilo se tumači tako da aktivnosti i lokacije na kojima intervencije pokreću OP BP. 4.12 o prisilnom preseljenju nisu podobni za finansiranje.

Kako bi se utvrdila socijalno nulto stanje i potvrdilo početni i kontinuirani nedostatak socijalnih uticaja specifično za lokaciju, i sveobuhvatna socijalna procena će biti važan stub projekta i njegovih aktivnosti.

Odgovornost za socijalnu procenu (screening) leži na OITeG-u, odnosno njegovom stručnjaku za socijalne zaštite i mere zaštite životne sredine koji će biti angažiran da adekvatno zaposli PMU. Rezultati procene će dati informacije o odabiru specifičnih lokacija, lokacija i aktivnosti. Rezultati procene će služiti kao obavezni kriterijum za odabir. Podkomponente će biti procenjene u pogledu mogućnosti projekta da se razviju neki pozitivni uticaji ili alternativne mogućnosti razvoja za one koji su pogođeni.

Ako su takve mogućnosti identifikovane, mere za poboljšanje koje su osmišljene u ovom ESMF-u ili RPF-u i odgovarajući instrument za preseljenje na određenom lokalitetu će se primeniti kako bi se proširile postojeće ili buduće koristi. Svaka podkomponenta zahteva izradu Studije izvodljivosti (FS), a Izveštaj o skriningu će biti priložen uz FS i razmatran tokom celokupne procene. Međutim, OITeG će takođe voditi evidenciju Upitnika i dokumente o skriningu do završetka celog Projekta.

Odeljak ispod ilustruje korake socijalne procene i treba da se koristi kao mapa puta koja (road map) uspešno vodi proces, koji, u kombinaciji sa rezultatima skrininga životne sredine, dovodi do pregleda i odobravanja aktivnosti u okviru Projekta.

Proces procene (skrininga) namerava da:

- ✓ Utvrdi potencijalne uticaje aktivnosti i njihovu verovatnoću da će prouzrokovati negativne socijalne uticaje;
- ✓ Utvrdi postojanje ili moguću pojavu zabranjenih društvenih uticaja,
- ✓ Pregleda i odobri predloga projekata,
- ✓ Prati socijalne parametre tokom implementacije projekta

Inicijalna socijalna procena će se sprovoditi kroz korišćenje Obrazaca za socijalnu procenu koji se koriste od strane PMU, odnosno njegovih konsultanata. Ovaj obrazac (vidi Aneks 2) će biti popunjen od strane konsultanta za zaštitu životne sredine i socijalnu zaštitu iz PMU uz pomoć agencija, organa i institucija specifičnih za sektor, za koje se smatra da je neophodno u svrhu identifikacije potencijalnih društvenih uticaja, utvrđivanja njihovog značaja, dodjeljivanja odgovarajućeg rizika i davanje jasnih zaključaka da li procenjena aktivnost ili oblast ima kvalitet da bude prihvatljiva za finansiranje u okviru Projekta. Ako bilo koja od stavki identifikovanih kao indikator procene daje pozitivan rezultat, takva lokacija ili aktivnost će biti isključeni iz Plana i Projekta nabavke.

9 MOGUĆI UTICAJI NA ŽIVOTNU SREDINU I SOCIJALNI UTICAJI I MERE UBLAŽAVANJA

Ovaj odeljak opisuje potencijalne pozitivne i negativne uticaje projekta na životnu sredinu i društvo na osnovu razumevanja vrsta aktivnosti koje će se finansirati.

Ovi uticaji će biti jasnije definisani u EMP-ovima koji će se razviti za svaku relevantnu podkomponentu nakon implementacije Projekta.

Poglavlje 5 u nastavku opisuje proces za procenu predloženih aktivnosti i mere potrebne za pripremu planova upravljanja životnom sredinom (EMPs) kako bi se rešili potencijalni uticaji na životnu sredinu i socijalni uticaji/problemi koji bi mogli nastati iz projektnih aktivnosti.

A. Pozitivni uticaji na životnu sredinu i socijalni uticaji

Predloženi projekat ima za cilj poboljšanje pristupa, kvaliteta i efikasnosti odabranih administrativnih usluga Vladine e-uprave.

Uticaji na životnu sredinu

Usluge bez papira će biti isporučene kupcu gde god se on/ona nalazi bez potrebe za fizičkom posetom administrativnim prostorijama, što dovodi do manje vožnje vozila i manje zagađenja.

Smanjena potrošnja papira dovodi do očuvanja prirodnih resursa i smanjenja stvaranja otpada.

Štaviše, integracija poboljšanja životne sredine u kreiranje projekta može takođe rezultirati koristima za životnu sredinu. Moguća poboljšanja mogu uključivati:

- Recikliranje otpadnih materijala;
- Ulaganje u novu tehnologiju koja ne sadrži opasne materijale; i
- Ekološka svest o korišćenju lokalnih materijala na održiv način.

Socijalni uticaji

Dugoročno, projekat će doprineti ukupnom poboljšanju efikasnosti vlade, kao i investicionoj klimi, i potencijalno doprineti većim investicijama i stvaranju novih radnih mesta u zemlji.

U pogledu građevinskih radova koje treba preduzeti, postoji i nekoliko pozitivnih uticaja povezanih sa građevinskim radovima kao što su zapošljavanje lokalne radne snage, stvaranje radnih mesta, poboljšanje povezane postojeće infrastrukture (poboljšano upravljanje otpadom i sanitarni objekti) i pozitivni ekonomski uticaji na male dobavljače na tržištu za sirovine potrebne tokom izgradnje (tj. građevinskog materijala).

B. Mogući negativni uticaji na životnu sredinu i socijalni uticaji

Većina aktivnosti u okviru Projekta su ekološki neutralne u pogledu uticaja na životnu sredinu. Projekat neće uključivati nikakve veće građevinske radove, niti projektovanje velikih građevinskih objekata. Nekoliko projektnih podkomponenti uključuje finansiranje novog softvera i digitalne opreme. Ova oprema će biti ugrađena u već postojeće objekte, sa samo manjim radovima za električnu energiju u cilju prilagođavanja

elektroenergetskih usluga unutar postojećih struktura. Neće biti nove izgradnje (osim Centra za povraćaj podataka, koji neće biti obrađena od strane Projekta) i nema povećanja otiska postojećih zgrada.

Međutim, Centar za povraćaj podataka, koji će biti izgrađen paralelno sa ovim Projektom, koristeći druge izvore finansiranja, smatra se povezanim objektom i potencijalni uticaji se moraju proceniti. Ključna identifikovana pitanja odnose se na vode, zemljište i opšte poremećaje (buka, vazduh, otpad). Predložena rešenja primenjiva su na malu i srednju infrastrukturu i zahtevaju primerenu primenu mera ublažavanja i praćenja (monitoring).

Uticaj na životnu sredinu koji će se desiti tokom implementacije projekta je direktna posledica ljudskog prisustva i građevinskih mašina, kao i izvođenje građevinskih radova, montaže, građevinskih radova na lokaciji. Zagađenja koja se javljaju u fazi rekonstrukcije, rehabilitacije, popravke su privremena po svom obimu i ograničena po intenzitetu iako mogu izazvati ozbiljne posledice u slučaju pojedinačnih kvarova.

Uticaji na zemljište i poljoprivredno zemljište

- Fizička oštećenja zemljišta,
- Degradacija zemljišta,
- Emisija gasova, prašine, teških metala od građevinske mehanizacije i vozila za transport dovodi do zagađenja okolnog zemljišta,
- Korišćenje zemljišta za odlaganje otpada, privremena gradilišta i privremeni putevi

Moguće zagađenje vode

- Punjenje/zatrpavanje rečnih korita građevinskim materijalom zbog nedostatka brige izvođača može uzrokovati nasipanje korita, zagađenje vode, podizanje nivoa vode u uzvodnom delu ili čak potpuno začepljenje korita kamenim materijalom sa vodotokom koji se nastavlja podzemnim kretanjem.
- Ispuštanje raznih otpadnih proizvoda iz procesa gradilišta i kompleksa gradilišta (tečnosti, čestice i čvrsti otpad) na obale ili direktno u riečna korita dovodi do zagađenja vode i zagađenja koje se šire duž vodotoka.
- Ispuštanje korišćenih voda sa gradilišta (tehnoških i higijenskih) u vodotoke ili u zemljište dovodi do opasnih zagađivača i difuzije bioloških agenasa.
- Iskopi na terenu mogu uzrokovati presecanje - otvaranje izdani, tj. prekid podzemnih voda (ciklusa vode).
- Fine frakcije se mogu ispirati u toku izvođenja građevinskih radova pod uticajem padanja materijala sa privremenih deponija. Ovo će učiniti površinske tokove mutnim. Materijal se ispira pod istim uslovima tokom transporta.
- Otpadni materijal, mehaničko ulje, gorivo itd. Mogu se distribuirati neispravnim građevinskim mašinama i vozilima ili nemarnim osobljem.
- Lokacija teških mašina, privremenih deponija građevinskog materijala u blizini reka ili površinskih vodotokova.

Vazduh

Očekuje se povećana koncentracija zagađujućih materija, prvenstveno prašine i izduvnih gasova iz vozila kao posledica građevinskih radova. Pogoršanje kvaliteta vazduha će biti uzrokovano:

- izduvni gasovi iz kamiona i mehanizacije koji će se baviti izvođenjem radova,
- suspendovane čestice (prašina) koje će se izdizati sa gradilišta, saobraćajnica kada prolaze kamioni i mehanizacija
- suspendovane čestice iz privremenih deponija kamenih agregata.

Prašina, kao posledica transporta i izvođenja radova (iskop, utovar i istovar materijala), izduvnih gasova koje ispuštaju građevinske mašine i motorna vozila, može izazvati smanjenje kvaliteta vazduha u zoni građevinskih radova tokom radova. Uticaj na vazduh se očekuje u području koje je nekoliko stotina metara udaljeno od lokacije radova. Međutim, ne očekuje se značajan uticaj na lokalno stanovništvo, niti kršenje zakonom dozvoljene koncentracije emisija u vazduh. Stoga su svi uticaji usko povezani sa lokacijom radova, privremeni su sa tendencijom vraćanja u prvobitno stanje po završetku radova.

Buka

Buka i vibracije se mogu javiti kao posledica:

- izvođenja radova na lokaciji,
- aktivnost građevinskih radnika i
- kretanje vozila i teške građevinske mehanizacije

Flora i fauna

- Emisije zagađivača iz kamiona i građevinskih mašina imaju negativan uticaj na vegetaciju oko gradilišta;
- Uznemiravanje divljih životinja i drugih životinja zbog povećane buke i ljudskog prisustva.

Uticaji na naselja i stanovništvo

- Nekontrolisano pozicioniranje gradilišta u blizini stambenih jedinica može dovesti do prekida veznih puteva;
- Pogoršanje kvaliteta života tokom građevinskih radova kroz povećanu buku, vibracije, prašinu.

Uticaji na staništa i biodiverzitet

Budući da se rekonstrukcija, rehabilitacija, popravka postojeće infrastrukture, objekata i opreme koji su oštećeni poplavama, implementiraju, neće biti izgrađeni novi infrastrukturni kapaciteti, što bi moglo dovesti do zauzimanja novog zemljišta, gubitka staništa, fragmentacije staništa i time do značajnog negativnog uticaja na biodiverzitet.

Uticaji na kulturno i istorijsko nasleđe

Ako se kulturne i istorijske vrednosti nalaze u zoni radova, one mogu biti ugrožene građevinskim radovima.

Ako tokom radova izvođač nađe arheološka nalazišta ili arheološke objekte ili prirodna dobra geološkog i paleontološkog ili mineralno-petrografskog porekla, za koja se pretpostavlja da imaju kapacitet spomenika prirode, dužan je da odmah prekine radove i obavijestiti Republički zavod za zaštitu kulturnih spomenika (IPCM) i preduzeti mere da se spreči nalazište od uništenja i oštećenja i da se zadrži na mestu gde je otkriven.

Potencijalni negativni uticaji i predložene mere ublažavanja

Projektne aktivnosti mogu potencijalno proizvesti negativne uticaje na životnu sredinu i socijalne uticaje tokom faze implementacije i rada. Građevinski radovi mogu imati ograničene i lokalne efekte na zajednice kako fizički (zagađenje vazduha i vode, smetnju i kontaminaciju itd.); i socio-ekonomski (korišćenje zemljišta, stvaranje prihoda, mobilnost i udruživanje zajednice). Građevinske aktivnosti takođe mogu negativno uticati na odvodnjavanje, ako nisu dobro planirane.

Degradacija zemljišta (usled erozije zemljišta, odvodnjavanja, upravljanja otpadom i sanitarne prakse) može nastati usled građevinskih aktivnosti. Alati za skrining životne sredine i socijalni skrining će se koristiti za identifikaciju i ublažavanje potencijalnih uticaja koji se odnose na određene vrste investicija u zajednici.

Potencijalni uticaji i preporučene mere ublažavanja su opisani u nastavku, kao i uzorak podkomponentnih karakterističnih uticaja i mera ublažavanja.

Tabela 3. Rezime ključnih potencijalnih uticaja izgradnje DRC-a i predložene mere ublažavanja

UTICAJ	ZNAČAJ	KOMENTAR/UBLAŽAVANJE
Uticaj na namenu zemljišta/naselja	Nizak	U toku implementacije projekta biće ograničen otkup zemljišta u skladu sa OP OP 4.12 Svetske Banke.
Podzemne i površinske vode	NEMA UTICAJA	Zbog male količine drenažne vode koja se potencijalno može odvoditi u bilo koju reku, očekuje se da će posledični uticaj biti zanemarljiv
Kvalitet vazduha	Nizak	Privremeni uticaj. Lokalni kvalitet vazduha može da doživi umereno i privremeno pogoršanje usled prašine od građevinskog saobraćaja i povišenog nivoa azotnog oksida (NOx) i sumpornog oksida (SOx) iz isparavanja građevinske opreme.
Flora i fauna (zaštićena područja i vrste)	NEMA UTICAJA	Nema zaštićenih područja ili vrsta na predmetnoj lokaciji.
Buka i vibracije	Nizak	Samo ograničeni privremeni uticaj tokom faze izgradnje. Mere ublažavanja u obliku štitova koji odbijaju buku mogu se postaviti tamo gde aktivnosti planiranja rada ne mogu imati željeni učinak.
Kvalitet zemljišta	NEMA UTICAJA	/
Otpad	Nizak	Opasnosti po zdravlje i uticaji na životnu sredinu mogu se desiti zbog nepravilne prakse upravljanja otpadom. Uticaj se može ublažiti praćenjem mea ESMP-a
Kulturna i verska pitanja	NEMA UTICAJA	Nema kulturnog i verskog nasleđa na predmetnoj lokaciji
Kumulativni uticaji itd.	NEMA UTICAJA	Privremeni, građevinski radovi mogu izazvati blagi porast nivoa buke i koncentracija zagađivača vazduha samo tokom radova

10 ORGANIZACIJA KOORDINACIJE I IMPLEMENTACIJE

Za ovu operaciju u okviru OITeG-a, biće uspostavljena jedinica za upravljanje projektima koja će obavljati aktivnosti planiranja, implementacije i praćenja, dok će nabavka i finansijsko upravljanje biti pod mandatom Centralne fiducijarne jedinice.

OITeG ima kapacitete da nadgleda svakodnevnu implementaciju projekta. Ima dovoljno kapaciteta za koordinaciju sa drugim nadležnim vladinim institucijama koje treba da budu uključene u projektne aktivnosti, iako su potrebne dodatne mere za izgradnju kapaciteta. Ove mere će se obezbediti u okviru Komponente 3: Jačanje digitalne pismenosti i digitalnog vođstva i Komponenta 4: Upravljanje projektom.

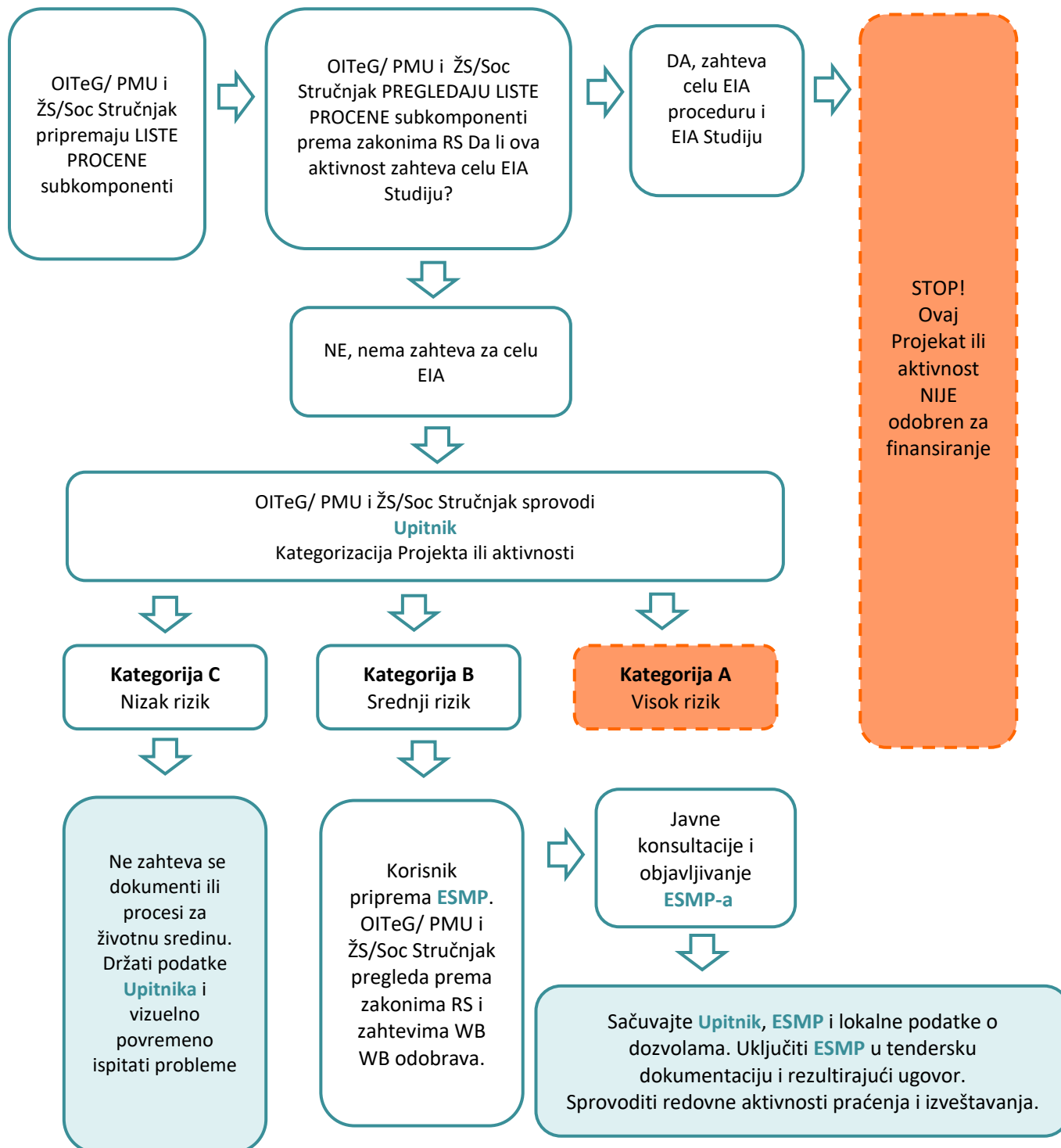
Jedinica za upravljanje projektom će biti odgovorna za praćenje aspekta životne sredine i socijalnog usklađivanja Projekta. Ekspert za životnu sredinu i socijalna pitanja (ESE) koji će biti angažovan od strane PMU-a će pomoći PMU da izvrši ovaj mandat. Osnovne odgovornosti ESE su:

- procena (screening) životne sredine i socijalnih pitanja i priprema izveštaja o skriningu/proceni životne sredine specifičnog za lokaciju sa EMP
- izrada EMP dokumenata za sve podkomponente
- obezbediti implementaciju raznih mera ublažavanja koje su predložene za zaštitu životne sredine i biodiverziteta itd., pre početka aktivnosti podkomponente
- priprema i podnosi redovne izveštaje o praćenju stanja životne sredine i implementacija izveštaja o napredovanju

Vladine agencije uključene u implementaciju projekta će uključivati: Ministarstvo zaštite životne sredine, relevantni odseci za zaštitu životne sredine u pojedinim gradovima/opštinama (za izgradnju DRC u Kragujevcu - Odsek za zaštitu okoliša u opštinskoj upravi), Zavod za zaštitu prirode Srbije (INP) i Zavod za zaštitu spomenika kulture Republike Srbije (IPCM) (nadležan za izdavanje relevantnih mišljenja/sertifikata u fazi planiranja izgradnje).

U smislu nepovoljnih socijalnih uticaja, otkupa zemljišta i preseljenja, ključne nadležne institucije su Vlada Republike Srbije (GRS), lokalne vlade (LG) koje upravljaju procesom eksproprijacije, a poreske vlasti (TA) imaju pravo da obezbede procenjenu vrednost za svim vrstama zemljišta i akreditovani stručnjaci koji procenjuju vrednost gubitka svih drugih sredstava, osim zemljišta uključujući i fizičke objekte.

ANEKS 1: PROCEDURA ZA PROCENU (SCREENING) ŽIVOTNE SREDINE I SOCIJANA PITANJA POD PROJEKTOM

ANEKS 2: LISTE PROVERA (CHECK LISTS) ZA PROCENU (SCREENING) ŽIVOTNE SREDINE I SOCIJALNA PITANJA

A. Upitnik Procene (Screening) životne sredine (Lista provere)

Naziv podkomponente:		
Grad/Opština:		
Ime podnosioca (implementaciona jedinica):		
Kontakt:		
UPITNIK ZA LISTU PROVERE ZA ŽIVOTNU SREDINU I SOCIJALNA PITANJA (mora se popuniti i podneti za svaku podnošenje)		
KRITERIJUM	DA	NE
Da li predložena aktivnost zahteva CELU procenu uticaja na životnu sredinu prema Zakonu o proceni uticaja na životnu sredinu u Srbiji (spisak projekata za koje je obavezna procena uticaja na životnu sredinu)? Ako da, ova aktivnost se ne može finansirati.		
Da li će radovi koji se finansiraju uključivati radove izgradnje, rekonstrukcije ili rušenja? " <i>Ako da, potrebno je pripremiti ESMP!</i>		
Da li postojeće preduzeće ima važeću dozvolu za rad, licence, odobrenja i sl.? Ako ne, objasnite. Dozvole uključuju: građevinsku dozvolu, radnu/upotrebnu dozvolu, urbanističku dozvolu, vodoprivrednu dozvolu ... <i>Ako ne, da li će se finansiranje koristiti za ispravljanje ovog stanja?</i>		
Da li postojeća preduzeća imaju važeću dozvolu za životnu sredinu (ili je u postupku dobijanja dozvole za životnu sredinu prema srpskim zakonima) i da li predložena aktivnost spada u one za koje je ova dozvola izdata?		
Da li postojeće preduzeće ima važeću dozvolu za upravljanje vodama koja zahteva posebne investicije ili mere za ispuštanje otpadnih voda preduzeća (ili je u postupku dobijanja ove dozvole prema srpskim zakonima)?		
Da li postojeće preduzeće treba da poštuje specifične propise iz životne sredine Srbije u vezi sa emisijama u vazduh, korišćenjem vode ili ispuštanjem otpadnih voda i upravljanjem čvrstim otpadom?		
Da li postoje bilo kakve značajne neplaćene naknade za životnu sredinu, kazne ili penali ili bilo koje druge obaveze u vezi sa zaštitom životne sredine (npr. U toku sudski postupci koji uključuju pitanja zaštite životne sredine itd.)		

Ako da, da li će finansiranje biti korišćeno za ispravljanje ovog stanja i molim objasniti?		
<p>Da li je bilo kakvih pritužbi od strane lokalnog pogođenog stanovništva ili grupa ili NVO koje se tiču uslova u postrojenju?</p> <p>Ako da, da li će se finansiranje bespovratnih sredstava koristiti za ispravljanje ovih pritužbi?</p>		
Predložena aktivnost		
<p>Da li će predložena aktivnost zahtevati otkup zemljišta, npr.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zadiranje u privatnu imovinu • Premeštanje osoba pogođenih Projektom • Gubitak privatnog zemljišta ili imovine • Uticaji na primanja osnovnih životnih sredstava <p>Ako da, treba pripremiti za lokaciju specifični Akcioni plan za preseljenje/ponovno uspostavljanje osnovnih životnih sredstava ili skraćeni Akcioni plan za preseljenje/ponovno uspostavljanje osnovnih životnih sredstava.</p>		
Da li će predložena aktivnost poremetiti pristup obrazovanju?		
Da li će predložena aktivnost poremetiti pristup zdravstvenim uslugama?		
Da će projekat pogoditi ranjive grupe ⁶ nekim od gore navedenih uticaja?		
Da li će aktivnost generisati otpadne vode koje mogu zahtevati poseban tretman, kontrolu ili dozvolu za upravljanje vodom?		
Da li će aktivnost generisati emisije u vazduh koje bi zahtevale posebne kontrole kako bi se osigurala usklađenost sa srpskim standardima?		
Da li će aktivnost generisati nivo buke koji će zahtevati mere kontrole kako bi se osigurala usklađenost sa srpskim standardima?		
Da li će nivoi buke uticati na posebno osetljive receptore (prirodna staništa, bolnice, škole, lokalni centri stanovništva)?		
<p>Da li će aktivnost konzumirati, koristiti ili skladištiti, proizvoditi opasne materijale koji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zahtevaju posebne dozvole ili licence koje zahtevaju licencirano ili obučeno osoblje • su stavljeni van zakona ili zabranjeni u zemljama EU ili zapadnim zemljama, što je teško, skupo ili teško upravljati 		

⁶ Za potrebe Obrasca procene (screening) i procene ranjive grupe će se odnositi ili na ljude ispod granice siromaštva, bez zemlje, starije osobe, žene i decu, i one koji na osnovu pola, etničke pripadnosti, dobi, fizičkog ili mentalnog invaliditeta, ekonomskog nedostatka, ili socijalnog statusa može biti nepovoljnije pogođen preseljenjem ili drugim nepovoljnim socijalnim uticajem od drugih ili koji mogu biti ograničeni u njihovoj sposobnosti da potražuju ili iskoriste pomoć za preseljenje i povezane razvojne beneficije.

<ul style="list-style-type: none"> • nisu u skladu sa preporukama PPAH • može prouzrokovati zagađenje zemljišta i vode ili opasnost po zdravlje ako ne postoje odgovarajuće mere kontrole 		
<p>Da li će aktivnost generisati čvrsti otpad koji se može smatrati opasnim, teškim za upravljanje ili može biti izvan obima uobičajenog kućnog otpada?</p> <p><i>(Ovo može uključiti, ali ne i ograničiti, leševе životinja, toksične materijale, pesticide, medicinski otpad, materijale za čišćenje, zapaljive materije itd.)</i></p>		
<p>Da li će se aktivnost nalaziti u okviru ili u blizini prirodnih staništa ili područja koja Vlada razmatra za službeni status zaštite? Da li će aktivnost potencijalno uticati na područja od značaja za lokalnu, regionalnu ili nacionalnu kulturnu baštinu?</p>		
<p>Da li će aktivnost uključivati uvoz živih organizama, npr. mladice, insekti, životinje itd. ili radovi koji mogu uticati na osetljive receptore životne sredine?</p>		
<p>Da li je lokalno stanovništvo ili bilo koja nevladina organizacija izrazila zabrinutost u pogledu aspekata zaštite životne sredine predložene aktivnosti ili izrazila protivljenje?</p>		
<p>Da li postoji neki drugi aspekt aktivnosti koji bi - kroz normalne operacije ili pod posebnim uslovima - izazvao rizik ili imao uticaj na životnu sredinu, stanovništvo ili bi se mogao smatrati smetnjom (npr. Upotreba pesticida)?</p>		

B. Oobrazac socijalne procene - screening (Lista provere)

OBRAZAC SOCIJALNE PROCENE I AKTIVATORI ZA PODKOMPONENTE		
<p>Ovaj izveštaj o proceni će se sastojati od obrasca procene, dokaza o vlasništvu i slika sa izviđanja.</p> <p>Ime podkomponente:</p> <p>Lokacija:</p> <p>Vrsta aktivnosti i paketa nabavki kako je navedeno u Planu nabavke:</p> <p>Priroda projekta:</p> <p>Veličina/Opseg:</p> <p>Agencija za implementaciju projekta:</p> <p>Opis okruženja projekta:</p>		
<p>Indikatori procene vezano za otkup zemljišta, imovine i pristup resursima</p>		
		<p>DA NE</p>
<p>Vrsta aktivnosti – Da li će podkomponenta:</p>		
1	Zahtevati da se zemljište (privatno) stekne (privremeno ili trajno) za njegov razvoj	
2	Uticati na više od 200 osoba	
3	Koristiti zemljište koje je trenutno zauzeto ili se redovno koristi u proizvodne svrhe (npr. Baštovanstvo, poljoprivredu, pašnjaci, ribolovne lokacije, šume	
4	Fizički raseliti pojedince, porodice ili poslovne subjekte	
5	Rezultirati privremenim ili trajnim gubitkom useva, voćaka ili infrastrukture domaćinstva	
6	Rezultirati nedobrovoljnim ograničavanjem pristupa ljudi zakonski određenim parkovima i zaštićenim područjima	
7	Rezultirati gubitkom osnovnih sredstava za život	
8	Imati negativni uticaj na bilo koje ugrožene pojedince ili grupacije	
9	Imaju negativan uticaj na neformalne trgovine pored puta, trgovce ili bilo koji nomadski tip trgovačkih aktivnosti	
10	Obezbediti mogućnosti za poboljšanje neformalnih trgovina pored puta, trgovaca ili nomadskog tipa trgovačkih aktivnosti	
11	Uticati na zdravlje i bezbednost u zajednici	
12	Uticati na interno raseljena lica ili izbeglice	
13	Poremetiti pristup zdravstvenoj zaštiti ili obrazovanju	

Ako bilo koji od polja 1 do 9 bude označen DA, OPBP 4.12 će biti aktiviran i instrumenti specifični za lokaciju u skladu sa RPF-om će biti pripremljeni.

Ako bilo koji od polja od 10 do 13 ima oznaku DA, odgovarajuće mere ublažavanja će biti osmišljene kroz ESMP specifičnim za lokaciju

POTVRDA

Podnosilac, potpisivanjem ovog obrasca, dokazuje da projektna aktivnost neće uključivati otkup zemljišta, bilo koji oblik gradnje ili će promovisati bilo koje aktivnosti na listi isključenja Svetske banke IFC Grupe. Pored toga, podnosilac je upoznat sa zahtevima EIA prema zakonu Srbije i potvrđuje da nisu potrebni celi izveštaji o proceni uticaja na životnu sredinu.

Ovim potvrđujemo da smo detaljno ispitali sve potencijalne štetne efekte ove podkomponente. Prema našim najboljim saznanjima, potkomponenta ne izbegava/izbegava sve štetne socijalne posledice (u slučaju da Podkomponenta ne izbegava negativne socijalne uticaje liste, barem dva isključuju pravo na Podkomponentu.

Form filled out by (Applicant):	
Date:	
Name:	
Title:	
Sign:	
Stamp:	

Form checked by (Environmental and Social Expert):	
Date:	
Name:	
Title:	
Sign:	

C. Obrazac za kriterijum procene (screening) Projekta

Nakon što je Organ primio i pregledao kratak opis projekta, predloženi projekat je izuzet od daljeg ispunjavanja uslova EIA kategorije B ako su ispunjeni svi sledeći uslovi:

1. Projekat neće u značajnoj meri koristiti prirodne resurse na način koji unapred iskorišćava ili potencijalno koristi taj resurs za bilo koju drugu svrhu.
2. Potencijalni rezidualni uticaji na životnu sredinu verovatno će biti neznatni, od malog značaja i lako ublaženi.
3. Vrsta projekta, njegovi uticaji na životnu sredinu i mere ublažavanja su evidentni i dobro razumljivi.
4. Postoje pouzdana sredstva za osiguranje da mere upravljanja uticajem mogu i hoće biti adekvatno planirane i implementirane.
5. Projekat neće preseliti značajan broj ljudi, porodica ili zajednica.
6. Projekat se ne nalazi u, i neće uticati na, ekološki osetljiva područja kao što su:
 - (a) Nacionalni parkovi
 - (b) Močvarna područja
 - (c) Proizvodno poljoprivredno zemljište
 - (d) Važni arheološki, istorijski i kulturni lokaliteti
 - (e) Područja zaštićena zakonom
 - (f) Područja koja sadrže retku ili ugroženu floru ili faunu
 - (g) Područja koja sadrže jedinstven ili izuzetan pejzaž
 - (h) Planine ili poduhvate na ili blizu strmih brdskih padina
 - (i) Šume
 - (j) Jezera ili njihove obale
 - (k) Područja važna za ugrožene grupe kao što su ribarske zajednice
 - (l) Područja blizu velikih gustina naseljenosti ili industrijskih aktivnosti gde bi dalji poduhvati mogli da naprave značajne kumulativne probleme u životnoj sredini
 - (m) Područja za dopunjavanje podzemnih voda ili slivovi
7. Projekat neće rezultirati i/ili:
 - (a) Političkim inicijativama koje mogu uticati na životnu sredinu
 - (b) Značajne promene u zakupu zemlje
 - (c) Promene u upotrebi vode kroz navodnjavanje, promovisanje odvodnjavanja ili brane, promene u ribarskim praksama
8. Projekat neće prouzrokovati:
 - (a) Negativan socioekonomski uticaj
 - (b) Degradaciju zemljišta (c) Zagađenje vode (d) Zagađenje vazduha
 - (c) Štetu divljim životinjama ili staništima
 - (d) Negativan uticaj na klimu i hidrološki ciklus
 - (e) Stvaranje nusproizvoda, rezidualnih ili otpadnih materija koje zahtevaju preuzimanje i odlaganje na način koji nije regulisan postojećim vlastima.
9. Projekat neće izazvati značajnu javnu zabrinutost zbog mogućih promena u životnoj sredini. Vodeći principi:
 - (a) Da li je uticaj pozitivan, ili štetan?
 - (b) Koliki je opseg uticaja u smislu površine, broja ljudi ili divljih životinja pogođenih?
 - (c) Koji je intenzitet uticaja?
 - (d) Koliko će biti trajanje uticaja?
 - (e) Hoće li biti kumulativnih efekata od uticaja?
 - (f) Da li su efekti politički kontroverzni?
 - (g) Da li su kvantifikovani glavni ekonomski, ekološki i socijalni troškovi?
 - (h) Da li će uticaj varirati u odnosu na socijalnu grupaciju ili rod?
 - (i) Postoji li međunarodni uticaj usled predloženih projekata?
10. Projekat neće zahtevati dalje razvojne aktivnosti, koje će verovatno imati značajan uticaj na životnu sredinu.

ANEKS 3: UZORAK ZA FORMAT PLANA UPRAVLJANJA ŽIVOTNOM SREDINOM I SOCIJALNIM PITANJIMA

I. UZORAK – PLAN UBLAŽAVANJA

Faza	Problem	Mera ublažavanja	Trošak		Institucionalna odgovornost		Komentari (npr. sekundarni uticaji)
			Ugradnja	Rad	Ugradnja	Rad	
Pre izgradnje / Projekats							
Izgradnja							
Izgradnja							
Izgradnja							
Izgradnja							
Rad							
Rad							
Prestanak rada							
Prestanak rada							

Faza	Koji parametar će se pratiti?	Gde se nalazi parametar koji će se pratiti?	Kako će se parametar pratiti/vrsta opreme za praćenja	Kada će se parametar pratiti (učestalost merenja ili stalno?)	Zašto će se parametar pratiti (opciono)?	Trošak		Odgovornost	
						Ugradnja	Rad	Ugradnja	Rad
Nulto stanje									
Nulto stanje									
Gradnja									
Gradnja									
Rad									
Rad									
Prestanak rada									

ANEKS 4: GENERIČKI PLAN UPRAVLJANJA ŽIVOTNOM SREDINOM I SOCIJALNIM PITANJIMA ZA IZGRADNJU OBJEKATA MALOG OPSEGA (KORISTIĆE SE ZA CENTAR ZA POVRAĆAJ PODATAKA)

1. Uvod

Predloženi projekat je osmišljen da podrži Vladu Srbije u poboljšanju pristupa, kvaliteta i efikasnosti odabranih administrativnih usluga e-uprave kroz tri odvojene ali međusobno povezane komponente.

Projekat predlaže holistički, ali fazni pristup koji se fokusira na osiguravanje uspostavljanja međusektorskih osnova za napredak e-uprave, pre ulaganja u značajnu tehničku pomoć kako bi se unapredila agenda e-uprave. Nakon što su osnove postavljene, projekat se fokusira na aktivnosti za digitalizaciju odabranih ključnih vladinih usluga kako bi ih transformisali u e-usluge, a istovremeno izgraditi kapacitete u Vladi za sprovođenje reforme i korisnika da usvoje nove e-usluge koje će se pružati.

Projekat će podržati uspostavljanje okosnice za integrisanu, dobro koordiniranu i efikasnu isporuku usluga e-uprave. To će biti urađeno na tri fronta: (i) razvoj omogućavajućih osnova (propisi, infrastruktura, platforme za interoperabilnost i upravljanje podacima); (ii) digitalizacija odabranih usluga koje pružaju brze pobjede, odabrane na osnovu kriterijuma, uključujući: građansku i poslovnu potražnju, uštedu vremena / novca, percepciju korupcije i lakoću implementacije, između ostalog; i (iii) upravljanje promenama i izgradnja kapaciteta za sprovođenje reformi. Osnove koje omogućavaju su sine qua non za pružanje odabranih elektronskih usluga. Ogromna heterogenost postojećih vladinih evidencija, registara i aplikacija je pitanje na koje će se projekat fokusirati, jer predstavlja osnovu za omogućavanje unapređenja e-uprave. Kada se uspostavi okosnica, aktivnosti će se fokusirati na razvoj e-usluga koje će biti odabrane na osnovu objektivnih kriterijuma, kao što su oni koji su najviše traženi od strane građana i preduzeća, opterećujuće itd. Transformacija odabranih administrativnih usluga biće uparena sa implementacijom aktivnosti upravljanja promenama kako bi se usvojili novi radni procesi i procedure i komunikacijske strategije za zagovaranje koristi od reforme, prevazilaženje otpora i izgradnja kapaciteta za implementaciju promena.

Projekat Omogućavanje digitalnog upravljanja u Srbiji (EDGE) ima za cilj da podrži Vladu Srbije u poboljšanju pristupa, kvaliteta i efikasnosti odabranih administrativnih usluga e-uprave.

Predmet ovog ESMP-a je Upravljanje životnom sredinom i socijalnim pitanjima tokom pripreme i izvršenja EDGE potkomponente: „Izgradnja centra za povraćaj podataka“.

2. Opis projekta

Predložena podkomponenta „Izgradnja centra za povraćaj podataka“ svrstana je u kategoriju B uglavnom za građevinske radove koji se odnose na izgradnju objekata manjeg opsega u gradu Kragujevcu, u okviru EDGE potkomponente 1.5 Implementacija G-Cloud i Data Disaster Recovery centra, gde je planirana nabavka opreme za funkcionisanje Data Disaster Recovery centra i izgradnja Centra za povraćaj podataka kao pridruženog objekta (koji se ne finansira iz Projekta). Projekti još uvek nisu u potpunosti definisani, ali se očekuje da radovi uključe građevinske ili zemljane radove malog opsega (duž postojeće infrastrukture, kao što su putevi, električni kablovi i cevovodi ili zajednički postavljeni) i / ili instalacije na postojeću infrastrukturu (npr. Nadzemne vodove). Biće i malih zemljanih i/ili radova instalaciji.

Ciljevi ovog **Plana upravljanja životnom sredinom (EMP)** su da se pregledaju procedure za dubinsku analizu životne sredine (due dilligence) koje se odnose na predloženu podkomponentu, kao i da se pripreme mere za ublažavanje i plan monitoringa kako bi se opisale aktivnosti za ublažavanje očekivanih uticaja na životnu sredinu.

Procena takođe razmatra pitanja vezana za procenu socijalnih mera zaštite kao što je kulturno nasleđe (npr. Procena prisustva kulturnih vrednosti, pitanja kulturnog zemljišta ili lokacija koje su prethodno identifikovane kao kulturne lokacije i proces za „slučajna otkrića“, ili bilo šta slučajno iskopano slučajno. u procesu kopanja / izgradnje). Ciljevi EMP-a su definisani na osnovu sledećih politika Svetske banke: OP/BP 4.01 Procena životne sredine.

3. Mogući uticaji na životnu sredinu u vezi sa predloženim projektnim aktivnostima

Očekuje se da će ukupni uticaji Projekta na životnu sredinu biti upravljivi, privremeni i lokalnog uticaja jer su povezani sa građevinskim ili zemljanim radovima malog opsega uglavnom na manje gustim područjima. Ovi uticaji najčešće uključuju, ali nisu ograničeni na: a) prašinu i buku usled iskopa, rušenja i izgradnje; b) upravljanje građevinskog otpada od rušenja, c) zadiranje u privatnu imovinu; d) zagađenje zemljišta ili erozija.

4. Primena pregleda životne sredine i socijalnih pitanja i procesa procene (skrininga) od strane ESMF-a

Nakon završetka podkomponentne procene životne sredine i socijalnih pitanja, u skladu sa odredbama WB OP/BP 4.01, au skladu sa Aneksom 2, predložena podkomponenta je klasifikovana kao kategorija životne sredine “B”. Stoga, predložena podkomponenta je podobna za finansiranje u okviru EDGE projekta.

5. Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima

a. Plan ublažavanja za životnu sredinu i socijalna pitanja

Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMP) identifikuje izvodljive i ekonomične mere ublažavanja koje mogu smanjiti potencijalno značajne negativne socijalne uticaje i uticaje na životnu sredinu na prihvatljive nivoe. Plan uključuje kompenzacione mere ako mere ublažavanja nisu izvodljive, ekonomične ili dovoljne. Konkretno, ESMP (a) identifikuje i rezimira sve očekivane negativne uticaje na životnu sredinu i socijalna pitanja; (b) opisuje - sa tehničkim detaljima - svaku meru ublažavanja, uključujući vrstu uticaja na koji se odnosi i uslove pod kojima je to potrebno (npr., kontinuirano ili u slučaju nepredviđenih okolnosti), zajedno sa nacrtima, opisima opreme i operativne procedure, po potrebi; (c) procenjuje potencijalne uticaje ovih mera na životnu sredinu; i (d) obezbeđuje povezivanje sa bilo kojim drugim planovima za ublažavanje (npr. za nevoljno preseljenje, autohtono stanovništvo ili kulturna dobra) koji su potrebni za projekat.

Plan za ublažavanje uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja predstavljen je kao Tabela A1 ovog ESMP dokumenta.

b. Plan praćenja životne sredine i socijalnih pitanja

Praćenje stanja životne sredine tokom implementacije projekta pruža informacije o ključnim aspektima životne sredine i socijalnim aspektima projekta, posebno o uticajima na životnu sredinu i socijalnim uticajima projekta i efikasnosti mera ublažavanja. Takve informacije omogućavaju Agenciji za implementaciju i Banci da procene uspeh ublažavanja kao deo nadzora projekta, i dozvoljava da se preduzmu korektivne mere kada je to potrebno. Stoga, ESMP identifikuje ciljeve monitoringa i navodi vrstu praćenja (monitoringa), sa vezama sa uticajima procenjenim u izveštaju EA i merama ublažavanja opisanim u ESMP. Konkretno, deo praćenja ESMP-a pruža (a) specifičan opis i tehničke detalje mera praćenja, uključujući parametre koji se mere, metode koje će se koristiti, mesta uzorkovanja, učestalost merenja, granice detekcije (gdje je to prikladno), i definisanje pragova koji će signalizirati potrebu za korektivnim radnjama; i (b) procedure praćenja i izveštavanja za (i) obezbeđivanje ranog otkrivanja uslova koji zahtevaju posebne mere ublažavanja, i (ii) pružanje informacija o napretku i rezultatima ublažavanja.

Biće potrebno praćenje usklađenosti implementacije aktivnosti sa merama ublažavanja izloženim u njegovom ESMP. Smernice za životnu sredinu za izvođače radova koji se bave građevinskim radovima su takođe navedene u Aneksu 5 ESMF.

Cilj Plana praćenja životne sredine i socijalnih pitanja je:

1) Da upozori projektne organe tako što će pravovremeno pružiti informacije o uspehu ili neuspehu procesa upravljanja životnom sredinom koji je opisan u ovom ESMF-u na takav način da se mogu napraviti promjene kako bi se osiguralo kontinuirano poboljšanje EDGE procesa upravljanja životnom sredinom (čak i izvan trajanja projekta).

2) Da napravi konačno procenjivanje kako bi se utvrdilo da li su mere ublažavanja ugrađene u tehničke nacрте i ESMP uspešne na takav način da je stanje životne sredine i socijalnih pitanja pre projekta obnovljeno, poboljšano ili lošije nego pre i da odredi koje dalje mere ublažavanja mogu biti potrebne.

Ovaj odeljak postavlja zahteve za praćenje uticaja projekta na životnu sredinu i socijalna pitanja. Praćenje indikatora životne sredine i socijalnih indikatora biće integrisano u opšti sistem praćenja i evaluacije projekta. Pored toga, praćenje implementacije ovog ESMF-a će obaviti OITeG/PMU kao ključne institucije za implementaciju projekta „Omogućavanje digitalnog upravljanja u Srbiji“.

Ključna pitanja koja treba razmotriti u projektu uključuju aktivnosti praćenja predstavljene u okviru generičkog plana praćenja (Tabela A2 ovog ESMP dokumenta).

Ciljevi praćenja su merenje stope uspešnosti projekta, utvrđivanje da li su intervencije rezultirale rešavanjem negativnih uticaja, da li su potrebne dalje intervencije ili je potrebno proširiti praćenje.

c. ESMP odgovornosti implementacije

Za sve EDGE podkomponente uspostavljena je jedinica za implementaciju projekta PMU u okviru OITeG-a za obavljanje aktivnosti planiranja, implementacije i praćenja.

d. Razvoj kapaciteta i potrebe za obukom

Ekspert za životnu sredinu i socijalna pitanja angažovan u PMU će dobiti obuku o politikama i procedurama Svetske banke o životnoj sredini, naglašavajući OP/BP 4.01 Procenu životne sredine od stručnjaka Svetske banke za zaštitu životne sredine

6. Javne konsultacije i objavljivanje

Proces objavljivanja EMP-a će slediti isti proces koji je implementiran za ESMF (vidi deo 5 ovog dokumenta).

Tabela A1. Plan za unapređenja ublažavanja za životnu sredinu i socijalna pitanja – izgradnja malog opsega / Centar za povraćaj podataka (Kragujevac)

Faza	MOGUĆI UTICAJI NA ŽIVOTNU SREDINU I SOCIJALNA PITANJA	PREDLOŽENE MERE UBLAŽAVANJA	TROŠKOVI	INSTITUCIONALNA ODGOVORNOST	KOMENTARI
PROJEKAT	Pregled projektnih planova izgradnje i adaptacije kancelarija	Implementacija mera predloženih od EMP-a	Uključeni u projektne troškove Nije značajno	Projektni tim	Ovo nije pravni zahtev, ali se preporučuje da postane obavezujući zahtev
	Uticao na pejzaž i urbana područja	Izgradnja objekta će biti projektovana u skladu sa lokalnom građevinskom (i kulturnom) praksom (poštovanje okolne arhitekture)	Uključeno u trošak dobijanja građevinske dozvole	Pregledano od strane institucije koja izdaje građevinsku dozvolu (pod OITeG)	
IZGRADNJA	Buka	Izgradnja je ograničena na 5 dana nedeljno i samo na dnevnu smenu (od 7 ujutru do 5 popodne). Mehanizacija mora da poseduje atest (treba da bude kalibrisana za određen nivo buke)	Nije značajno	Izvođač	Biće naznačeni u dokumentima za nadmetanje (usklađenost sa EMP)
	Prašina	Prašina od rušenja i transporta građevinskog materijala i otpada će se svesti na najmanju meru korišćenjem vode i zatvaranja tereta Ako rušenje na objektu predstavlja veliki izvor prašine, gradilište se može zatvoriti	Moglo bi biti značajno ako se izgradnja izvodi u sušnom periodu godine	Izvođač	Biće naznačeni u dokumentima za nadmetanje (usklađenost sa EMP)
	Građevinski otpad Postupanje sa iskopanim materijalom	Opasni otpad mora biti odvojen od čvrstog otpada Za opasni otpad (boje, ulja, itd.) Izvođač radova treba da prati proceduru za upravljanje opasnim otpadom, to podrazumeva prikupljanje, predaju otpada	Značajno (u zavisnosti od količina opasnog otpada)	Izvođač (ili drugo lice, u zavisnosti od Ugovora)	Biće naznačeni u dokumentima za nadmetanje (usklađenost sa EMP)

		<p>ovlašćenom preduzeću za upravljanje opasnim otpadom i ispunjavanje prateće dokumentacije Sve frakcije koje se mogu reciklirati moraju se odvojiti od otpada koji se ne može reciklirati i odvesti na odgovarajuća mesta za sakupljanje sa pratećom dokumentacijom Otpad koji se ne može reciklirati mora se odvesti na odobrenu deponiju</p> <p>Gradilište će biti očišćeno i svi ostaci i otpadni materijali će biti odloženi u skladu sa klauzulama navedenim u predmeru i predračunu. Spaljivanje ili nelegalno odlaganje otpada je strogo zabranjeno</p> <p>Iskopani materijal se transportuje do područja u gradu koje je planirano za takvu vrstu materijala.</p>			
	Degradacija istorijski ili kulturno značajnih lokaliteta	<p>Nadzor izgradnje,</p> <p>Ako se prilikom pripreme gradilišta naiđe na arheološke nalaze, izvođač radova treba da prekine radove i prati postupak obaveštavanja nadležnih organa</p> <p>Ako se radovi nalaze na istorijskom spomeniku, građevinski radnici treba da prate posebne uslove gradnje</p>	Nije značajan trošak	Izvođač	<p>Obavestiti:</p> <p>Opštinske vlasti,</p> <p>Regionalni institut za zaštitu kulturnog i istorijskog nasleđa</p> <p>Projektni tim</p>
RAD	Sistem grejanja i rezervoari za mazut ili gas	<p>Moraju se sprovesti mere zaštite od požara</p> <p>Plan rada u hitnim slučajevima treba da se uradi ako skladištenje goriva pređe masu od 5000 kg (mazut) i / ili 500 kg gasa</p>	Relevantni troškovi	Operater (pod nadzorom OITeG)	

	Upravljanje otpadom	<p>Organizovano odvajanje čvrstog otpada, Sakupljanje sekundarnih sirovina organizovano sakupljanje čvrstog otpada koji se ne reciklira Uvođenje mera za minimizaciju proizvodnje otpada, koordinacija sa lokalnim planom upravljanja otpadom Sakupiti i odvojiti otpad unutar postrojenja Predati otpad ovlašćenoj kompaniji za upravljanje opasnim otpadom Sledite postupak obaveznog izveštavanja o opasnom otpadu</p>	Nije značajan kroz godine	Operater	
	Skladištenje	Opasni otpad treba skladištiti prema sigurnosnim listovima materijala.	Inicijalno relevantno (jednokratni trošak)	Operater	Projekti za postrojenje treba da uključe potrebu za skladištenjem

Tabela A2. Plan za unapređenja Monitoringa životne sredine - izgradnja malog opsega / Centar za povraćaj podataka (Kragujevac)

FAZA	KOJI Parametar će se pratiti?	GDE Je parametar koji će se pratiti?	KAKO Će se parametar pratiti?	KADA Će se parametar pratiti (učestalost)?	ZAŠTO Će se parametar pratiti?	TROŠAK	ODGOVORNOST
PROJEKAT	Implementacija smernica EMP-a (PREPORUKA)	Projekat za izgradnju, rekonstrukciju i adaptaciju	Pregled elaborata i projekata adaptacije	Prethodno odobrenje za izgradnju kao deo programa monitoring projekta	Preporučuje se iz razloga što za adaptaciju prema srpskom zakonu nije potrebna građevinska dozvola.	Treba da bude deo projekta	Agencija za implementaciju podkomponente, projektant
IZGRADNJA	Parametri dati u građevinskoj dozvoli - svi posebni uslovi izgradnje izdati od različitih tela (vodovod, elektroprivreda, itd.)	Dokumentacija glavnog projekta	Deo redovne inspekcije OITeG/PMU (regionalne kancelarije)	Tokom izgradnje i pre izdavanja dozvole za rad	Redovni pregled propisan Zakonom, i ako se javna žalba pošalje Ministarstvu (OITeG / PMU)	Uključeno u proces	Inženjer nadzora i Regionalna građevinska inspekcija (pod OITeG / PMU)
	Upravljanje građevinskim otpadom (uključujući i opasan)	Putem prateće dokumentacije koja se podnosi OITeG/PMU		Nakon izveštavanja o upravljanju otpadom u OITeG/PMU	Zahtevano nizom propisa o otpadu	Trošak za OITeG/PMU i mali trošak za izvođača	Inženjer nadzora OITeG/PMU
RAD	Upravljanje otpadom	Putem prateće dokumentacije koja se podnosi OITeG/PMU	Izveštavanje MCTI/PMU	Posle izveštavanja MCTI/PMU o upravljanju otpadom	Zahtevano nizom propisa o otpadu	Trošak za OITeG/PMU i trošak za izvođača	CTA i OITeG/PMU

ANEKS 5: PRIMER SMERNICA ZA ŽIVOTNU SREDINU ZA IZVOĐAČE GRAĐEVINSKIH RADOVA

Opšti uslovi upravljanja životnom sredinom

1. [Pored ovih opštih uslova], Izvođač će poštovati bilo koji specifični Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMP) za radove za koje je odgovoran. Izvođač će se informisati o takvom ESMP-u i pripremiti svoju strategiju rada i planirati da u potpunosti uzme u obzir relevantne odredbe tog ESMP -a. Ako Izvođač ne uspe da sprovede odobreni ESMP nakon pismene instrukcije Nadzorne agencije da ispuni obavezu u traženom roku, Vlasnik zadržava pravo da preko Nadzorne agencije za izvršenje nedostajuće radnje od strane treće strane na ime Izvođača.
2. Bez obzira na obaveze izvođača prema gore navedenoj klauzuli, Izvođač će sprovesti sve potrebne mere kako bi se izbegli neželjeni negativni uticaji na životnu sredinu i socijalna pitanja gde god je to moguće, obnoviti radilišta po prihvatljivim standardima i poštovati sve zahteve za performanse životne sredine navedene u ESMP. Uopšteno, ove mere uključuju, ali se ne ograničavaju na:
 - (a) Minimizirati uticaj prašine na okolinu koja nastaje kao rezultat lokacija za mešanje zemlje, vibracione opreme, privremenih pristupnih puteva, itd., kako bi se osigurala sigurnost, zdravlje i zaštita radnika i zajednica koje žive u blizini aktivnosti proizvodnje prašine.
 - (b) Osigurati da se nivoi buke koji proizlaze iz mašina, vozila i bučnih građevinskih aktivnosti (npr. iskopavanje, miniranje) održavaju na minimumu za sigurnost, zdravlje i zaštitu radnika u blizini visokih nivoa buke i okolnih zajednica.
 - (c) Osigurati da postojeći režimi protoka vode u rekama, potocima i drugim prirodnim kanalima ili kanalima za navodnjavanje budu održavani i/ili ponovo uspostavljeni tamo gde su poremećeni zbog radova koji se izvode.
 - (d) Sprečiti upotrebu bitumena, ulja, maziva i otpadnih voda korišćenih ili nastalih tokom izvođenja radova od ulaska u reke, potoke, kanale za navodnjavanje i druga prirodna vodna tela/akumulacije, kao i osigurati da se stajaća voda u nepokrivenim pozajmištima tretira u najbolji način.
 - (e) sprečavanje i minimiziranje uticaja eksploatacije kamena, pozajmljivanja zemlje, gomilanja i izgradnje privremenih građevinskih kampova i prilaznih puteva na biofizičku sredinu, uključujući zaštićena područja i obradive površine; lokalne zajednice i njihova naselja. U što je moguće većoj meri obnoviti/rehabilitovati sve lokacije do prihvatljivih standarda.
 - (f) Nakon otkrivanja drevnog nasleđa, relikvija ili bilo čega što bi moglo ili za koje se smatralo da je od arheološkog ili istorijskog značaja tokom izvođenja radova, odmah prijaviti takve nalaze upravnom službeniku tako da se odgovarajući organi vlasti mogu brzo kontaktirati radi ispunjenja mere usmerene na zaštitu takvih istorijskih ili arheoloških resursa.
 - (g) Obeshrabriti građevinske radnike da se upuštaju u eksploataciju prirodnih resursa kao što su lov, ribolov i sakupljanje šumskih proizvoda ili bilo koje druge aktivnosti koje bi mogle imati negativan uticaj na socijalno i ekonomsko blagostanje lokalnih zajednica.
 - (h) Sprovesti mere za kontrolu erozije zemljišta kako bi se izbeglo oticanje površinske vode i sprečilo zamuljavanje, itd.
 - (i) Osigurati da se objekti za otpad, higijenu i pitku vodu obezbeđuju u kampovima građevinskih radnika.
 - (j) Obezbediti da se, u najvećoj mogućoj meri, koriste lokalni materijali kako bi se izbegao uvoz stranog materijala i transporta na velike udaljenosti.
 - (k) Obezbediti javnu bezbednost i ispuniti zahteve bezbednosti saobraćaja na radu kako bi se izbegle nesreće.
3. Izvođač će naznačiti period u kojem će održavati status na gradilištu nakon završetka građevinskih radova

kako bi se osiguralo da su značajni štetni uticaji koji proizlaze iz takvih radova na odgovarajući način rešavani.

4. Izvođač će se pridržavati predloženog rasporeda implementacije aktivnosti i plana/strategije monitoringa kako bi osigurao efektivnu povratnu informaciju o monitoringu informacija za upravljanje projektom tako da se upravljanje uticajem može sprovesti na odgovarajući način, i ako je potrebno, prilagoditi se promjenljivim i nepredviđenim uslovima.

5. Pored redovne inspekcije lokacija od strane Nadzorne agencije za poštovanje uslova i specifikacija ugovora, vlasnik može imenovati inspektora koji će nadgledati poštovanje ovih uslova životne sredine i bilo koje predložene mere ublažavanja.

Državni organi za zaštitu životne sredine mogu vršiti slične inspekcijske dužnosti. U svim slučajevima, prema uputstvima Nadzorne agencije, Izvođač će poštovati direktive takvih inspektora za sprovođenje mera potrebnih za osiguranje adekvatnih mera rehabilitacije koje se sprovode na bio-fizičkom okruženju i kompenzacije za društveno-ekonomske poremećaje koji su rezultat implementacije bilo kakvih radova.

Upravljanje gradilištem/kampom

6. Svi sudovi (burad, kontejneri, vreće, itd.) koja sadrže ulje/gorivo/materijale za oblaganje i druge opasne hemikalije moraju biti u tankvanama kako bi se sprečilo izlivanje. Svi kontejneri za otpad, smeće i bilo koji drugi otpad nastao tokom izgradnje treba da se sakupljaju i odlažu na za to propisanim odlagalištima u skladu sa važećim vladinim propisima o upravljanju otpadom.

7. Sva drenaža i otpadne vode iz skladišta, radionica i kampova moraju biti sakupljeni i tretirani pre ispuštanja u drenažni sistem u skladu sa važećim propisima o kontroli zagađenja vode.

8. Korišćeno ulje od održavanja mora se sakupiti i odložiti na propisanim mestima ili ponovo koristiti ili prodati za ponovnu upotrebu na lokalnom nivou.

9. Ulaz površinskih atmosferskih voda na gradilište biće ograničeno izgradnjom odvodnih kanala ili struktura za zadržavanje, kao što su ivice, odvodi, brane, itd. kako bi se smanjio potencijal erozije zemljišta i zagađenja vode.

10. Građevinski otpad se ne sme ostaviti u gomilama duž puta, već se uklanja i ponovo koristi ili odlaže na dnevnoj bazi.

11. Ako su neophodna odlagališta za čisti iskop, ona će biti smeštena u područjima, odobrenim od strane Nadzorne agencije, niske vrednosti korišćenja zemljišta i gde neće dovesti do toga da se materijal lako ispira u drenažne kanale. Kad god je to moguće, materijali od iskopa treba da budu postavljeni u nisko ležećim područjima i treba da budu zbijeni i zasađeni vrstama koje su autohtone na lokalitetu.

Iskopavanje i odlaganje materijala

12. Izvođač mora pribaviti odgovarajuće licence/dozvole od nadležnih organa da upravljaju kamenolomima ili pozajmištima.

13. Položaj kamenoloma i pozajmišta podleže odobrenju od strane relevantnih lokalnih i nacionalnih vlasti, uključujući tradicionalne vlasti, ako zemljište na kojem kamenolom ili pozajmište pripadaju tradicionalnom zemljištu.

14. Nove lokacije za ekstrakciju:

- a) ne smeju se nalaziti u blizini naselja, kulturnih lokaliteta, močvarnih staništa ili bilo koje druge vredne komponente ekosistema, ili na visokim ili strmim terenima ili u oblastima visoke pejzažne vrednosti, i ne smeju se nalaziti na manje od 1 km od takvih područja.
- b) Ne smeju biti smešteni u blizini vodotoka gde god je to moguće kako bi se izbeglo zamuljavanje riečnih kanala. Tamo gde se nalaze u blizini izvora vode, pozajmišta i obodni kanali okružuju lokacije kamenoloma.
- c) Ne smeju se nalaziti u arheološkim područjima. Iskopavanja u blizini takvih područja nastavljaju se sa velikom pažnjom i obavljaju se u prisustvu državnih organa koji imaju mandat za njihovu zaštitu.

- d) Ne smeju se nalaziti u šumskim rezervatima. Međutim, tamo gde nema drugih alternativa, mora se pribaviti dozvola od nadležnih organa i sprovesti studiju uticaja na životnu sredinu.
- e) Lako će se rehabilitovati. Poželjna su područja sa minimalnim vegetacijskim pokrivačem, kao što su ravna i goli teren, ili površine prekrivene samo travom ili prekrivene grmljem manje od 1,5 m visine.
- f) Moraju imati jasno razgraničene i označene granice kako bi se smanjilo uklanjanje vegetacije.

15. Uklanjanje vegetacije mora biti ograničeno na površinu potrebnu za siguran rad građevinskih radova. Uklanjanje vegetacije neće se obavljati više od dva meseca pre radova.

16. Područja za odlagališta moraju biti smeštene u područjima gde drveće može delovati kao tampon za sprečavanje zagađenja prašinom. Drenaže na obodu će biti izgrađene oko područja odlagališta. Sedimenti i drugi filteri (traps) za zagađivače moraju biti smeštene na drenažnom izlazu.

17. Izvođač radova treba da deponuje sav višak materijala u skladu sa principima ovih opštih uslova, kao i svim važećim ESMP-om, u područjima koje su odobrile lokalne vlasti i/ili Nadzorna agencija.

18. Područja za deponovanje opasnih materijala kao što su kontaminirani tečni i čvrsti materijali moraju biti odobreni od strane Nadzorne agencije i odgovarajućih lokalnih i/ili nacionalnih organa pre početka rada. Korišćenje postojećih, odobrenih lokacija će biti poželjnije od uspostavljanja novih lokacija.

Rehabilitacija i sprečavanje erozije zemljišta

19. U meri u kojoj je to izvodljivo, Izvođač radova treba da rehabilituje gradilište postepeno, tako da stopa rehabilitacije bude slična stopi izgradnje.

20. Uvek ukloniti i zadržati gornji sloj zemljišta za naknadnu rehabilitaciju. Zemljišta se ne sme skidati kada su vlažna, jer to može dovesti do sabijanja zemljišta i gubitka strukture.

21. Gornji sloj zemljišta se ne sme skladištiti u velikim hrapama. Preporučuju se niske gomile visoke od 1 do 2 m.

22. Ozelenjavanje odlagališta radi zaštite zemljišta od erozije, sprečavanje korova i održavanje aktivne populacije korisnih mikroba u zemljištu.

23. Locirati odlagališta gde neće biti ometane budućim građevinskim aktivnostima.

24. U meri u kojoj je to izvodljivo, ponovo uspostaviti prirodne obrasce odvodnjavanja tamo gde su one izmenjene ili narušene.

25. Uklonite toksične materijale i odložite ih na propisanim mestima. Zatrpavanje iskopanih područja sa zemljom ili otkopom koja je bez stranog materijala koji bi mogao zagaditi podzemne vode i zemljište.

26. Identifikovati potencijalno toksične otkope i zakloniti sa odgovarajućim materijalom kako bi se sprečila mobilizacija toksina.

27. Osigurati da se preoblikovano zemljište formira tako da bude inherentno stabilno, adekvatno drenirano i pogodno za željenu dugoročnu upotrebu zemljišta, i da omogući prirodno obnavljanje vegetacije.

28. Smanjenje dugoročnog vizuelnog uticaja stvaranjem oblika zemljišta koji su kompatibilni sa obližnjim pejzažem.

29. Smanjenje erozije vetrom i vodom tokom i nakon procesa vraćanja u prethodno stanje.

30. Sabijene površine moraju biti duboko izrezane da bi se smanjilo sabijanje, osim ako podzemni uslovi nalažu drugačije.

31. Ozeleniti biljnim vrstama koje će kontrolisati eroziju, osigurati biljnu raznolikost i, kroz sukcesiju, doprinijeti otpornom ekosistemu. Izbor biljnih vrsta za rehabilitaciju vrši se u konsultaciji sa lokalnim

istraživačkim institucijama, šumarskim odeljenjem i lokalnim stanovništvom.

Upravljanje vodnim resursima

32. Izvođač će po svaku cenu izbeći sukob sa zahtevima lokalnih zajednica za vodom.
33. Crpljenje površinskih i podzemnih voda vrši se samo uz konsultacije sa lokalnom zajednicom i nakon dobijanja dozvole od nadležnog vodnog tela.
34. Izbegavaće crpljenje vode iz močvara. Tamo gde je neophodno, ovlašćenja se moraju dobiti od nadležnih organa.
35. Privremeno zatvaranje potoka i reka vrši se na takav način da se izbegne narušavanje snabdevanja vodom zajednica nizvodno i održava ekološka ravnoteža rečnih sistema.
36. Građevinskoj vodi koja sadrži iskop ili otpadne vode na gradilištu, posebno cement i ulje, neće biti dozvoljeno da teče u prirodne vodene tokove.
37. Voda od pranja opreme ne sme se ispuštati u vodotokove ili odvođe na putevima.
38. Iskop na gradilištu i privremena odlagališta moraju biti udaljeni od sistema za odvodnjavanje, a površinsko oticanje mora biti udaljeno od odlagališta radi sprečavanja erozije.

Upravljanje saobraćajem

39. Lokacija pristupnih puteva/obilazaka treba da se vrši u konsultaciji sa lokalnom zajednicom, posebno u važnim ili osetljivim sredinama. Pristupni putevi neće prelaziti močvarna područja.
40. Po završetku građevinskih radova, svi pristupni putevi će biti uklonjeni i sanirani.
41. Pristupne saobraćajnice moraju biti posipane vodom najmanje pet puta dnevno u naseljenim područjima, a tri puta u nenaseljenim područjima, radi suzbijanja emisije prašine.

Miniranje

42. Aktivnosti miniranja ne smeju se obavljati u manje od 2 km udaljeno od naselja, kulturnih lokaliteta ili močvarnih područja bez dozvole Agencije za nadzor.
43. Aktivnosti miniranja se obavljaju tokom radnog vremena, a lokalne zajednice se konsultuju o predloženim vremenima miniranja.
44. Nivoi buke koja dopire do zajednica od aktivnosti miniranja ne sme prelaziti 90 decibela.

Odlaganje neupotrebljivih elemenata

45. Materijali koji se ne mogu upotrebiti i građevinski elementi kao što su elektro-mehanička oprema, pribor za kablove i srušene konstrukcije biće odloženi na način koji odobri Nadzorna agencija. Izvođač mora da se dogovori sa Nadzornom agencijom koji elementi treba da se predaju u prostorije Klijenta, koji će biti reciklirani ili ponovo upotrebljeni, a koji će biti odloženi na odobrenim deponijama.
46. U najvećoj mogućoj meri, napušteni cevovodi će biti ostavljeni. Kada iz bilo kog razloga nije moguće alternativno poravnanje za novi cevovod, stare cevi se sigurno uklanjaju i skladište na sigurnom mestu koje se dogovara sa Nadzornom agencijom i nadležnim lokalnim vlastima.
47. AC-cevi, kao i njihovi slomljenidelovi, moraju se tretirati kao opasni materijal i odlagati kako je gore navedeno.
48. Neodgovarajući i srušeni elementi moraju se demontirati na veličinu tako da stanu u obične kamione za transport.

Zdravlje i bezbednost

49. Pre izgradnje, Izvođač radova treba da organizuje kampanju za podizanje svesti i higijene. Radnici i lokalno stanovništvo moraju biti obavješteni o zdravstvenim rizicima.

50. Odgovarajuće saobraćajne oznake za upozoravanje pešaka i vozača na građevinske aktivnosti, preusmeravanja i sl., obezbeđuju se na odgovarajućim mestima.

51. Građevinska vozila ne smeju prekoračiti maksimalno ograničenje brzine od 40 km/h.

Popravka privatne imovine

52. Ako Izvođač, namerno ili slučajno, ošteti privatnu imovinu? On će popraviti imovinu na zadovoljstvo vlasnika i o svom trošku. Za svaku popravku, Izvođač će dobiti od vlasnika potvrdu da je šteta popravljena na zadovoljavajući način kako bi se Klijentu nadoknadili naknadni odštetni zahtevi.

53. U slučajevima kada je nadoknadu za neugodnosti, oštećenje useva i sl. zatražio vlasnik, Klijent mora biti obavješten od strane Izvođača preko Službenika za upravljanje. Ova kompenzacija se generalno rešava pod odgovornošću Klijenta pre potpisivanja Ugovora. U nepredvidivim slučajevima, odgovarajuća administrativna tela Klijenta će se pobrinuti za naknadu štete.

Izvođačev Plan upravljanja životnom sredinom, zdravljem i bezbednošću na radu (EHS-MP)

54. U roku od 6 nedelja od potpisivanja Ugovora, Izvođač će pripremiti EHS-MP kako bi se osiguralo adekvatno upravljanje zdravstvenim, bezbednosnim, ekološkim i socijalnim aspektima radova, uključujući implementaciju zahteva ovih opštih uslova i svih posebnih zahteva ESMP-a za radove. Izvođačev EHS-MP će imati dve glavne svrhe:

- Za Izvođača, u interne svrhe, da osigura da su sve mere uspostavljene za adekvatno upravljanje EHS, kao i operativni priručnik za njegovo osoblje.
- Za Klijenta, gde je neophodno podržan od strane Nadzorne Agencije, kako bi se osiguralo da Izvođač bude u potpunosti pripremljen za adekvatno upravljanje EHS aspektima projekta, i kao osnova za praćenje učinka EHS Izvođača.

55. Izvođačev EHS-MP treba da obezbedi najmanje:

- opis procedura i metoda za ispunjavanje ovih opštih uslova upravljanja životnom sredinom i bilo koje posebne uslove navedene u ESMP;
- opis specifičnih mera ublažavanja koje će se sprovesti kako bi se negativni uticaji sveli na najmanju moguću meru;
- opis svih planiranih aktivnosti monitoringa (npr. Ispuštanje sedimenta iz pozajmišta) i izveštavanje o njima; i
- Unutrašnji organizacioni, upravljački i izveštajni mehanizmi uspostavljeni za takve.

56. Izvođačev EHS-MP će biti pregledan i odobren od strane Klijenta pre početka radova. Ova revizija treba da pokaže da li izvođačev EHS-MP pokriva sve identifikovane uticaje, i da je definisao odgovarajuće mere za suzbijanje potencijalnih uticaja.

EHS Izveštavanje

57. Izvođač radova treba da pripremi dvonedeljne izveštaje o napretku Nadzornoj agenciji o poštovanju ovih opštih uslova, projektnom ESMP-u, ako postoji, i sopstvenom EHS-MP. Očekuje se da izveštaji Izvođača sadrže informacije o:

- Preduzete akcije/mere upravljanja EHS, uključujući odobrenja koja se traže od lokalnih ili nacionalnih vlasti; na koje se nailazi u vezi sa EHS aspektima (incidenti, uključujući kašnjenja, posledice troškova, itd. kao rezultat toga);

- Nedostatak usaglašenosti sa ugovornim zahtevima od strane Izvođača;
- Promene pretpostavki, uslova, mera, projekta i aktuelnih radova u vezi sa EHS aspektima; i
- Zapažanja, zabrinutosti i/ili odluke donete u vezi sa upravljanjem EHS tokom sastanaka na lokaciji.

58. Preporučljivo je da se izveštavanje o značajnim EHS incidentima izvede „što je pre moguće“. Izveštavanje o incidentima će se stoga vršiti pojedinačno. Takođe, poželjno je da Izvođač radova vodi svoju evidenciju o zdravlju, bezbednosti i dobrobiti lica i oštećenju imovine. Preporučuje se da se takvi zapisi, kao i kopije izveštaja o incidentima, uključe kao prilozi dvonedeljnim izvještajima. Primeri formata za obaveštenje o incidentu i detaljan izveštaj dati su u nastavku.

Obuka osoblja Izvođača

59. Izvođač će obezbediti dovoljnu obuku za svoje osoblje kako bi se osiguralo da su svi upoznati sa relevantnim aspektima ovih opštih uslova, bilo kojim ESMP-om projekta, i njegovim vlastitim EHS-MP, i da su u stanju da ispune svoje očekivane uloge i funkcije. Potrebno je obezbediti posebnu obuku za one zaposlene koji imaju posebne odgovornosti povezane s implementacijom EHS MP.

Opšte teme treba da budu:

- EHS uopšte (radne procedure);
- Hitne procedure; i
- Socijalni i kulturni aspekti (podizanje svesti o socijalnim pitanjima).

Troškovi usaglašavanja

60. Očekuje se da će poštovanje ovih uslova već biti deo standardne dobre radne prakse i vrhunske tehnike kao što se uobičajeno traži prema ovom Ugovoru. Stavka „Usklađenost sa uslovima upravljanja životnom sredinom“ u predmeru i predračunu pokriva te troškove. Nijedna druga isplata neće biti izvršena Izvođaču za usklađenost sa bilo kojim zahtevom za izbegavanje i/ili ublažavanje EHS uticaja koji se može izbeći.

ANEKS 6: OBRAZAC ZA PRIJAVU ŽALBE

Reference No: _____

Full Name

Note: you can remain anonymous if you prefer or request not to disclose your identity to the third parties without your consent

First name _____

Last name _____

- I wish to raise my grievance anonymously
 I request not to disclose my identity without my consent

Contact Information

Please mark how you wish to be contacted (mail, telephone, e-mail).

- By Post: Please provide mailing address:

By Telephone: _____

By E-mail: _____

Preferred Language for communication

- Serbian
 Other indicate _____

Description of Incident or Grievance:

What happened? Where did it happen? Who did it happen to? What is the result of the problem?

Date of Incident/ Grievance

- One time incident/grievance (date _____)
 Happened more than once (how many times? _____)
 On-going (currently experiencing problem)

What would you like to see happen to resolve the problem?

Signature: _____

Date: _____

Please return this form to: [name], Health and Safety Manager, [company name],
Address _____; Tel.: _____ or E-mail: _____@_____.com

ANEKS 7: IZVEŠTAJ O JAVNIM RASPRAVAMA O ESMF-U

Bíče dodato

ANEKS 8: PLAN UKLJUČENJA ZAJEDNICE

Principi

Objavljivanje i javne rasprave u zaštitnim politikama su dva međusobno povezana procesa i imaju dva međusobno povezana cilja:

1. Objavljivanje u svrhu značajnih javnih rasprava
2. Objavljivanje kako bi se osigurala transparentnost poslovanja Svetske banke svojim deoničarima i članovima

Svrha objavljivanja i rasprava u vezi sa trenutnim Projektom je:

- Ovo je dvosmerni proces: ljudi uče o i imaju doprinos u osmišljavanju projekata koji utiču na njihove živote, blagostanje i životnu sredinu;
- Ovaj proces promoviše dijalog među zainteresovanim stranama: vlade, zajednice, NVO, agencije za implementaciju

Predloženi učesnici

Sledeće grupe su predložene za sprovođenje efikasnog objavljivanja i značajnih javnih rasprava za dotični projekat:

- korisnici projekta
- osobe pogođene projektom
- druge zainteresovane strane (npr. Lokalne vlasti, lokalne i nacionalne NVO)

Raspored objavljivanja i javnih rasprava

Datum

Nacrt ESMF dokumenta objavljen na internet stranici Korisnika kredita (Borrower)

Poziv za učešće na sastanku javne rasprave objavljenom u dnevnim novinama

Poziv za učešće na sastanku javne rasprave objavljenom na internet stranici Korisnika kredita (Borrower)

Datum

Sastanak javne rasprave sproveden

Datum

Izveštaj sa javne rasprave sastavljen i priključen u ESMF dokument

Datum

Konačni dokument Okvira upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima dostavljen Svetskoj Banci.